

Christophoros

XXX. évfolyam, 5. szám

Ingyenes kiadvány

2023. reformáció – Reformation 2023

Der 31. Oktober – Was war da nochmal?

Reformationstag? Quatsch, da ist doch Halloween!

Liebe Leserinnen und Leser, als ich mich letztes mit Lisa, einer meiner Schülerinnen in der Grundschule, unterhalten habe, da war für sie klar: Am 31. Oktober ist Halloween und nichts anderes! Und Halloween stand ganz klar für: Sich mit Freundinnen treffen, sich verkleiden, Süßigkeiten essen und sich ein wenig gruseln. Natürlich versuchte ich dann gleich mein Bestes! Ich sprach mit ihr über Martin Luther, über die Reformation, über die bahnbrechende Erkenntnis Luthers, über dieses wunderbare Geschenk der Gnade! Sie merken schon, ich versuchte wirklich alles aufzufahren und dabei natürlich kindgerecht zu sein... Tja, dachte ich mir, Halloween; war halt doch ziemlich attraktiv für Kinder. Denn, wer liebt es schon als Kind nicht, sich zu verkleiden und Süßes zu essen? Der Reformationstag war dagegen doch ein bisschen weniger fassbar...

Ecclesia semper reformanda est. Rund um den Reformationstag wird dieser Ausspruch, der dem Kirchenvater Augustin zugeschrieben wird, herausgekratzt. Der Theologe Karl Barth hat ihn populär gemacht: Die Kirche muss immer (wieder) reformiert werden. Martin Luther hat damals zusammen mit seinen Mitstreiterinnen und Freunden etwas Unglaubliches gewagt. Mutig und voller Vertrauen auf Gott hat er mit der Kirche, so wie sie damals war, gehadert und sie auf den Kopf gestellt. Und die Frage gestellt, um was es wirklich geht? Was stellen wir in die Mitte?

Luther war sicher auch nicht ohne Fehler, im Gegenteil! Aber er richtete sich immer wieder neu an Jesus Christus aus und stellte die Gnade Gottes heraus. Zentral war für Ihn dabei: Römer 1, Vers 17: „Im Evangelium wird offenbart die Gerechtigkeit, die vor Gott gilt, welche kommt aus Glauben in Glauben; wie geschrieben steht. „Der Gerechte wird aus Glauben leben.“

Der Reformationstag erinnert an dieses mutige Vorgehen sich am Evangelium auszurichten und fordert uns ein Stück weit auf, neu über Kirche zu denken. Oder um es in den Worten einer weisen Frau zu sagen: Du kannst entweder jammern oder etwas tun.

Ich bin schon gespannt, auf welche Wege wir als Gemeinde geschickt werden und freue mich darauf!

Eine gesegnete Zeit mit viel Mut und Vertrauen, auch für Ihre persönlichen Herausforderungen

Wünscht Ihnen

Pfarrerin Rebekka Pöhlmann

Mi indította el a reformációt?

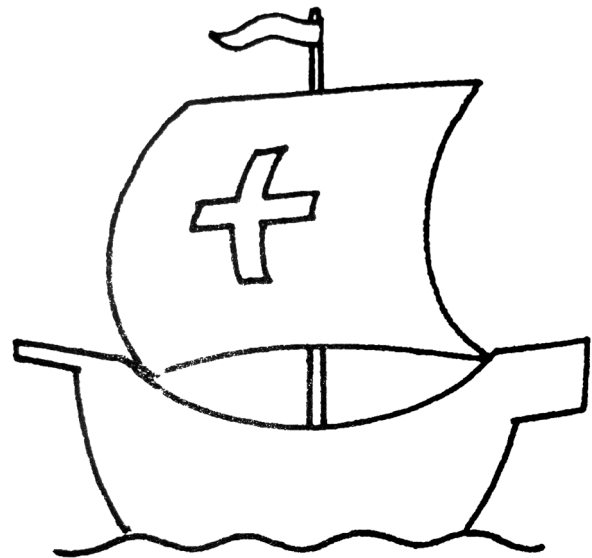
Luther mindent megtett azért, hogy Istennek tetsző életet éljen, amihez hozzátartozott a rendszeres imádság, a rendszeres böjt és az a szerzetesi életforma, amit előírtak. Akkor kezdett el bizonytalankodni, amikor azt látta, hogy ez a vallásos élet, amit ők élnek a kolostorban, nagyon sokszor a külsőségeket hangsúlyozza: attól várták, hogy jobb és nemesebb emberre válnak, hogy pusztán megtartották az imádságot, a böjtöt és az önmegtartóztatást. Vagyis minél több vallásos cselekedetet hajtott végre az egyén, annál kedvesebb lett az Istennek. – Mivel Luther nagyon jól akarta csinálni, nagyon az Isten kedvében akart járni, állandó lelkiismeret-furdalást jelentett számára, hogy szerinte mindig lehetne többet tenni, jobban sanyargatnia magát, hogy ellen tudjon állni az egyre erősebb kísértéseknek. Ezért rettegett állandóan amiatt, hogy nem elég vallásos, és Isten ezért meg fogja büntetni. Az volt Luther nagy felismerése, hogy Isten nem fenyegető Isten, hanem a szeretet Istene, aki nem azt várja el az embertől, hogy vallási teljesítményt produkáljon, hanem a kegyelmet ajándékozza az embernek, vagyis nekünk adja azt, mégpedig Jézus Krisztusban. [...]

Luther hozzáállása szerint nem lehet az Isten elől elbújni. A hétköznapiakban is, állandóan Istent kereste, nem csak vasárnaponként. Ki mert állni a nyilvánosság elé, és vállalta a kockázatot, hogy talán ki is végzik. Nem zárkózott el dogmatikusan a vitától, azt vallotta, hogy legyen disputa, ütköztessük a véleményeket. [...]

Élete is szimbolizálja, hogy a teljesítményt Isten adja, nem az egyén görcsös tevékenységén múlik, hogy terjed-e az evangélium. [...]

A katolikus egyház időközben sok mindent megvalósított abból, amit a reformáció szorgalmazott. Ferenc pápa néhány évvel ezelőtt éppen október 31-én, Lundban, egy közös istentiszteleten hálát adott Luther örökségéért és úgy fogalmazott: „Mindannyian tanulhatunk abból, ahogy Luther a Szentírást követte és kézbe adta, nekünk is törekedni kell arra, hogy a reformáció kincseit őrizni tudjuk.”

Dr. Fabiny Tamás

A keresztény közösség alapja Prédikáció Péter és Pál napján

„Amikor Jézus Cézarea Filippi vidékére ért, megkérdezte tanítványait: Kinek mondják az emberek az Emberfiát? Ők így válaszoltak: Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, megint mások pedig Jeremiásnak vagy valamelyik prófétának. Ő megkérdezte tőlük: Hát ti kinek mondotok engem? Simon Péter így felelt: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia. Jézus ezt mondta neki: Boldog vagy, Simon, Jóna fia, mert nem test és vér fedte fel ezt előtted, hanem az én mennyei Atyám. Én pedig ezt mondom neked: Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem majd fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait, és amit megkötsz a földön, kötve lesz az a mennyekben is, és amit feloldasz a földön, oldva lesz az a mennyekben is.” (Mt 16,13–19)

Bevezetés: Az egyháznak megalapozott írásértelmezésre van szüksége

Jól ismeritek már az evangéliumnak ezt a részét. Már olyan hosszú ideje hirdették és foglalkoztak vele, hogy mostanra bizonyosan széles körben ismertté vált. Ez a történet messzemenően a legjobb részlet, és a Máté által írt evangélium fő üzenete. Az egyház kialakulásának kezdete óta kitüntetésként láttak ebben az üzenetben, másrészt viszont egyetlen más igehelyből sem származott nagyobb kár, mint éppen ebből. Valóban így van ez, ha könnyelmű emberek nekiesnek a Szentírásnak. Ide-oda rángatják – ahogy az már számtalanszor megtörtént –, és minél szentebb egy igé, annál könnyebben félreérthető, és annál károsabban lehet visszaélni vele. Tekintsd hát a következő általános szabálynak: ha valaki így cikázik össze-vissza a Szentírásban, ráadásul még inog és csapong is, vagyis megértése nem bizonyos, melyre szívét alapozhatná, akkor jobb, ha teljességgel eláll az egésztől! Mert ha az ördög elkap a villájával olyannyira, hogy nem állsz meg az egyértelmű bizonyosság szerint, ahogy annak lennie kell, akkor ide-oda dobál téged, hogy ne tudd, hová is kellene tartanod. Emiatt van szükséged bizonyosságra, és különösen tiszta értelmezésre.

ténhet meg, ha rátekintünk Krisztus életére. Ebben az értelemben mondják „némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, megint mások pedig Jeremiásnak vagy valamelyik prófétának” (Mt 16,14). Ilyenkor csak az értelem munkálkodik a testtel és vérrel együtt. Az értelem csupán szent és igaz életű férfiúként tudja fel fogni Krisztust, aki olyan szép példát állít elénk, melyet követni kell. Az értelem képtelen Krisztus további megértésére, sőt még akkor sem tudna mit kezdeni vele, ha ma is közöttünk járna. Tehát ha valaki csak úgy fogadja be őt, mint követendő példát erényes életéhez, akkor az még nem bocsáttatik be a mennyországba, mert még nem értette meg és nem ismerte fel Krisztust, hiszen csupán szent embernek tartja, mint például Illést. Jegyezd hát meg a következő szabályt: ahol egyedül az értelem munkálkodik, ott csupán úgy fogják fel őt, mint tanítót vagy szent férfi út. Ez az állapot csak addig tart, amíg a mennyei Atya el nem kezd minket tanítani.

Krisztus másfajta felismerése az, amit Péter mond ki: „Te különleges ember vagy! Nem vagy te Illés vagy János (stb.), nem csupán példakép vagy az emberek számára. Sokkal nagyobb vagy te ezeknél: te vagy Krisztus, az Isten szent Fia.” Ezt egyetlen szentről sem mondhatjuk el, sőt még Keresztelő Jánosról,

Fontos, hogy Jézusban a Krisztust is lásd, ne csupán egy szentet

Ebben az evangéliumi szakaszban arról van szó, hogy fel kell ismernünk, kicsoda Krisztus. Krisztust kétféleképpen ismerjük fel. Először is, ez akkor tör-

Illésről vagy Jeremiásról stb. sem. Tehát ha csupán szent embernek tartjuk őt, akkor a csapongó értelem folyton változtatni fogja a véleményét Jézusról, hol Illésnek, hol Jeremiásnak tartva őt. Itt viszont Krisztust felmagasztalják, és valami egyedülálló és különleges személynek tartják a többi szenthez képest. Mert ha

nincs bizonyosságom Krisztusról, akkor a lelkiismeretem sosem nyugszik meg, és a szívem sem lel békét. Ezért teszünk itt különbséget a hit és a cselekedetek között, hiszen maga Krisztus jelenti ki nekünk, hogyan kell felfognunk őt. Nem cselekedeteink által, mivel cselekedetek által nem juthatunk közelebb hozzá. A cselekedetek csupán azután következnek, hogy eljutottunk hozzá. Sokkal inkább lelki javainak élvezésében kell előbb részesülnöm, hogy ő az enyém legyen, én pedig az övé. Péter is így akarja ezt, mikor így szól: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” (Mt 16,16) Ezt maga Krisztus is elismeri, mikor így felel: „Boldog vagy, Simon, Jóna fi a, mert nem test és vér fedte fel ezt előtted, hanem az én mennyei Atyám. Én pedig ezt mondom neked: Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat, és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta.” (Mt 16,17–18)

Az egyetlen szikla, melyre az egyház épül, maga Krisztus. Krisztus ígéje az egyetlen fundamentum

Most az a legfontosabb, hogy tudjuk, mi az egyház, illetve mit értsünk szikla és építés alatt. Egyetlen sziklának kell örök fundamentumként szolgálnia, melyen az egyháznak állnia kell, ahogy Krisztus is mondja: „ezen a kősziklán építem fel egyházamat” (Mt 16,18). Ez pedig nem más, mint maga Krisztus, illetve Krisztus ígéje. Hiszen Krisztust nem ismerjük meg másként, mint szava által. E nélkül Krisztus testi jelenléte sem segíthetne rajtam, még akkor sem, ha ma jönne el. Ezek a szavak azonban – ha azt mondják nekem: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia” – megismertetik őt velem, és jellemzik is. Én erre építek, mert ezek a szavak olyan bizonyosságot hordoznak és olyan igazak, hogy egyetlen szikla sem lehet olyannyira erős alapú és szilárd, mint ez.

A szikla tehát nem utal másra, mint a keresztény evangélium igazságára, mely Krisztust hirdeti nekem, mert általa alapozom lelkiismeretemet Krisztusra, és e sziklát nem dönthetik meg sem hatalmak, sem a pokol kapui. Ebben az értelemben szól Pál 1Kor 3,11-ben: „Mert más alapot senki sem vehet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus.” Ezt hirdette Ézsaiás próféta is (Ézs 28,16), aki még a mai igehelyünkön is jobban kifejti Krisztus mibenlétét: „A Sionra egy követ teszek le alapul, szilárd követ, drága sarokkövet alapul. Aki hisz, az nem menekül el!” Ezt az ígét roppant erőteljesen hangsúlyozzák az apostolok, hiszen megtaláljuk még 1Pt 2,6-ban és Róm 10,11-ben is. Ebből egyértelműen kiderül, hogy Isten egyetlen alap- és próbakövet kíván lefektetni, vagyis egyetlen hiteles sarokkövet, mely nem más,

mint maga Krisztus és az evangélium. Aki erre alapoz, az nem marad szégyenben, és olyan szilárdan áll, hogy még a pokol kapui sem tudják megdönteni. Egyedül Krisztus tehát a szikla, és ha valaki más alapot fektet le, akkor vess előbb keresztet, mert az biztosan az ördög műve. Ezt az ígét ugyanis nem alkalmazhatjuk senki másra, mint Krisztusra, ahogy azt Pál is mondja. Ez a helyes értelmezése ennek az ígének, melyet senki sem tagadhat.

Krisztus mellett nem lehet Péter is fundamentum

A teológiai felső iskolák sem tagadják ezt az értelmezést, és elismerik, hogy Krisztus a szikla, de emellett azt is állítják, hogy Szent Péter is szikla, és így kívánnak lefektetni egy mellékkövet, mely által megkísérelnek a rendes országút mellé egy ösvényt is kitaposni. Ezt nem kell és nem is szabad eltérnünk, hiszen minél nemesebb az igehely, annál jobban meg kell őriznünk a tisztaságát. Hiszen Ézsaiás és Pál alapján is világos, hogy a kő egyedül Krisztus. Ők viszont a következő értelmezést ötlötték ki: amikor Krisztus azt mondja: „Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat” (Mt 16,16), akkor ők ezt arra kívánják vonatkoztatni, hogy Péter a szikla az összes pápával együtt, akik követik őt. Ezek szerint két sziklának kell lennie, ám ez semmiképp sem lehetséges, mivel Szent Péter itt Krisztust mint különleges személyt emeli a többiek fölé, és nem engedi, hogy Jánost vagy Jeremiást hozzá hasonlítsák. Egyáltalán nem akarja, hogy valaki is közülük szikla legyen. Emellett előfordul, hogy a pápa is gonosztevő, és semmiképpen sem olyan jó, mint Szent János vagy Illés stb. Ha pedig nem építheték Jánosra vagy Jeremiásra stb., akik ilyen szent emberek, akkor hogyan építhetnék egy bűnösre, akit megszállt az ördög? Sőt Krisztus itt erővel eltávolítja tőlünk az összes szentet, és a saját édesanyját is. Ő csupán egyetlen sziklát akar, ezek pedig kettőt! Most tehát vagy ők hazudnak, vagy az Írás. Az Írás azonban nem hazudhat. Emiatt következtetünk hát arra, hogy az egész pápaság csupán homokra, hazugságra és istenkáromlásra épül, a pápa pedig a fő istenkáromló, mivel magára vonatkoztatja ezt az ígét, ami egyedül Krisztusról szól. Ő akar lenni a kő, az egyháznak pedig rá kell épülnie, ahogy azt Krisztus is megjövendölte felőle Mt 24,5-ben: „Mert sokan jönnek majd az én nevemben, és ezt mondják: Én vagyok a Krisztus!” Így adja hát ki magát a pápa Krisztusnak. Nem akarja ugyan, hogy így nevezzék, mert nem mondja: „Én vagyok a Krisztus.” Ám magára akarja venni Krisztus lényegét és hivatalát, mely egyedül az Urat illeti.

A hívő szív Krisztusra épít szilárd alapként

Az tehát az igehely egyszerű értelme, hogy Krisztus az alapkő. Rajta kell megállnia az egyháznak, mellyel szemben egyetlen hatalom sem érvényesülhet. Ezáltal egy olyan házhoz hasonlatos, mely úgy épült, hogy egyedül jó alapjára támaszkodik, vagy egy olyan kastélyra emlékeztet, amely sziklára épült. Az a benyomásunk, mintha így szólna: „Jó alapra épültem, melyre rá is hagyatkozom.” Így tesz az a szív is, mely Krisztusra támaszkodik, és azt mondja: „Enyém Krisztus, az Isten Fia, ő az alap, és én rá hagyatkozom mint erős sziklára, ezért semmi sem árthat nekem.” Emiatt jelenti a sziklára építkezés egyedül a Krisztus-hitet és a Krisztusra való szilárd hagyatkozást, vagyis azt, hogy Krisztus az enyém, minden javával együtt. Hiszen tényleg Krisztus összes képességein és javain állok. Szenvedése, halála, igazsága és minden java az enyém is. Erre támaszkodom, mint egy ház a sziklára, hiszen a ház a szikla képességeire hagyatkozik. Ha tehát én is ugyanígy megállok rajta, és tudom, hogy ő Isten Fia, és élete hatalmasabb az összes halálnál, dicsősége nagyobb az összes szégyennél, üdvössége erősebb az összes sorscsapásnál, igazsága pedig felülmúl minden bűnt stb., akkor semmi sem árthat nekem, még akkor sem, ha a pokol összes kapuja egyszerre támadna is ellenem. Ha viszont nem az alapkőre épültem, hanem valami cselekedetre, akkor ennek éppen az ellenkezője az igaz, még akkor is, ha hit nélkül enyém volna az összes szent cselekedete, főleg Szent Péteré, mert így ellenkeznék Krisztussal! Hiszen ezzel a világossággal összevetve minden fekete, e bölcsességgel szemben minden ostobaság, és ezen az igazságon kívül minden bűn. Ha a magam által kitalált alapon állok, és találkozom Krisztussal az ítéletkor, akkor aláhullok az örök kárhozátba, ám ha befogadtam őt, és rá építék, akkor részesülök igazságából, és mindabból, ami az övé. Ez pedig megtart engem őelőtte, hogy meg ne szégyenüljek. De miért is nem szégyenülök meg? Azért, mert Isten igazságára építettem, ami maga az Isten. Ezt pedig nem vetheti el, mert akkor önmagát is el kellene vetnie. Ez a helyes, egyszerű értelmezés. Ne hagyjátok tehát, hogy eltérítsenek titeket ettől az értelmezéstől, mert akkor aláhullotok a szikláról, és elkárhoztok.

Egyedül Krisztus által válik az egyház olyanná, mint a szikla; Péter és a keresztények csak részei a sziklának, ami Krisztus

Joggal mondhatják hát: „Krisztus itt viszont azt mondja: »Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat« (Mt 16,18) stb.” Ez így van, de ezt úgy kell értenetek, hogy ha itt Pétert és Krisztust is sziklának nevezik, akkor a teljes szikla maga Krisztus, Péter pedig csak a szikla egy darabja. Ez éppen olyan, mint hogy Jézus a Krisztus, minket pedig őutána neveznek keresztényeknek, közösségünk és a hit miatt, ha valóban hasonlatosak leszünk Krisztushoz. Hiszen hit által leszünk egy lélekkel Krisztussal, és fogadjuk be az ő lényegét. Ő ugyanis tiszta életű és szent, sőt igaz, és mi is éppen általa leszünk igazak, és válunk mindazzá, amit ő birtokol, és amire képes. Ő általa dicsekedhetünk is. Ám pontosan az a különbség, hogy Krisztus minden javát hivatala és joga révén birtokolja, mi viszont csak kegyelem és irgalmasság által nyerjük el azokat. Ennek megfelelően nevezi Pétert is itt sziklának, hiszen a sziklának ütközik (vö. Mt 21,44), és így ő is sziklává lesz. Pontosán azért nevezhetnek minket is joggal Pétereknek, vagyis szikláknak, mivel felismerjük Krisztust, a sziklát.

Mégis lehetséges, hogy a pápa teológusai tovább erőszakoskodnak, és így szólnak: „Bármilyen legyen is a te értelmezésed, én akkor is az ígéhez ragaszkodom, mely mindezek ellenére is azt mondja: »Te Péter vagy, és én ezen a kősziklán építem fel egyházamat«.

Ebből a szövegből bizony egyértelműen kiderül, hogy Péter a szikla.” Akkor tartásátok eléjük azt a részt, ami közvetlenül ezek után jön, vagyis: „és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta” (Mt 16,18). Péter azonban nem állt meg szilárdan, mert rögtön az ezt követő igeszakaszban az Úr ördögnek nevezi őt. Amikor az Úr arról beszélt, hogyan megy majd Jeruzsálembe, és mennyit szenved majd a zsidóktól, végül pedig meg kell öletnie, majd újra feltámadnia, akkor Péter magához ragadta a szót, és így korholta az Urat: „Isten mentsen, Uram, ez nem történhet meg veled!” (Mt 16,22) Erre az Úr így felelt: „Távozz tőlem, Sátán!” (vagyis kísértő) (Mt 16,23). Tehát elbukott volna a szikla, és legyőzték volna a pokol kapui, ha az egyház Péterre épült volna! Hiszen az Úr így folytatja: „Péter, te nem azt akarod, amit az Isten.” (Mt 16,23) Nézd csak, drága barátom, nézd, hogy az Úr itt azt a Pétert nevezi ördögnek, akit korábban szentnek és boldognak hívott! Hogyan lehetséges ez? Mindez azért történt, hogy betömjék a fölöslegesen fecsegők száját, akik azt akarják, hogy az egyház Péterre, és ne magára Krisztusra épüljön. Krisztus ez által kívánt megerősíteni minket az ige helyes értelmezésében, hogy tudjuk, az egyház nem egy pocsolyán vagy trágyadombon alapszik, hanem szilárdan épült Krisztusra, aki maga a sarokkő, vagyis egy igazi próbakő, ahogy azt Ézsaiás is mondja (Ézs 28,16). Vagy nézzük csak tovább! Hogyan is

történt az, amikor a szolgáló rákiáltott Péterre? (Mt 26,69) Akkor meg is tagadta Krisztust! Ha ő így elbukik, én pedig rá alapoztam, akkor min maradok meg? Ha az ördög elvinné a pápát, és én az ő alapján állnék, akkor valóban bajosan állnék meg. Azért engedte meg Krisztus Péter bukását, mert nem akarja, hogy őt tart-suk a sziklának, és hogy rá építsünk. Hiszen azon az alapon kell állnunk, mely minden ördöggel szemben megáll, vagyis Krisztuson. Tarts hát ki ezen értelmezés mellett, mert ez azt hirdeti: vele szemben a pokol összes kapui sem képesek semmire!

Az egyház egyedül a krisztusi szikla erejében áll ellen az ördögnek

A hit valami módon mindenható, ahogy maga Isten is. Éppen emiatt akarja Isten megóvni és megpróbálni, ezért kell mindannak megküzdenie vele, amire az ördög csak képes. Krisztus ugyanis nemhiába mondja itt: „és a pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta”, hiszen az Írás szerint a kapuk nem másztak, mint egy várost és annak vezetőit, ugyanis a városokban a városkapuknál tartották a bírósági tárgyalásokat, ahogy azt a mózesi törvény is előírta: „Bírákat és felügyelőket állíts minden kapudba.” (5Móz 16,18; KG) Ennek megfelelően jelentik itt a pokol kapui az ördög és követői minden hatalmát, akik nem mások, mint például a királyok, a fejedelmek és e világ bölcsei. Ezeknek szükségszerűen e szikla és a hit ellen kell dolgozniuk. A szikla a tenger kellős közepén áll, a hullámok pedig nekiütődnek, tajtékzanak, verdeszik, és dühösen tombolnak ellene, mintha fel akarnák dönteni. Ő viszont szilárdan áll, mert jó alapon nyugszik. Mindenki készüljön fel hát bátran arra, hogy az ördög minden hatalmával együtt ráront e sziklára, és megpróbálja ledönteni. Ám semmire sem jut, éppen úgy, ahogy a tenger hullámai sem: jóllehet nekironatnak, de újra lezúdulnak, mert visszaveretnek a szikláról. Hiszen most is láthatjátok azt, hogyan dühöngnek istentelen fejedelmeink, sőt velük tombolnak a világ nagy tudósai és szentjei is. Ám ezt nem szabad figyelembe vened, sőt egyáltalán ne is törődj vele! Mert ezek a hullámok, melyek nekiütődnek a sziklának, nem mások, mint a pokol kapui.

A Krisztuson alapuló egyház birtokolja a kulcsok hatalmát

A továbbiakban ezt mondja Krisztus: „Neked adom a mennyek országának kulcsait” stb. (Mt 16,19) Ahogy már korábban is kitarthatok az egyszerű jelentés mellett, úgy maradhatok meg annál most is! A kulcs annak adatik, aki hit által megáll a sziklán, és

akinek megadta ezt az Atya. Senki sem ismerhet olyan embert, aki képes ezen a sziklán megállni, hiszen ma az egyik bukik el, holnap a másik, éppen úgy, ahogy Szent Péter is elbukott. Nem említhetünk emiatt egyetlen olyan személyt sem, akit kizárólagosan felruháztak volna a kulcsok hatalmával, kivéve az egyházat, vagyis azokat, akik e sziklát tekintik alapnak. Egyedül a keresztény egyház birtokolja a kulcsokat, és senki más. Joggal használhatja a pápa a püspökökkel együtt hivatala jeleként, mellyel a gyülekezet bízta meg, sőt egy pap is élhet a kulcsok hatalmával, mivel keresztel, ígét hirdet, és kiszolgáltatja az úrvacsora szentségét, ám ezt nem saját hóbortjából teszi, hanem a gyülekezet megbízásából, mivel – még ha gonosztevő is – az egész gyülekezet szolgálja, melyre a kulcsok hatalmát ruházták. Mindezt ugyanis a gyülekezet helyett végzi, vagyis az egyház cselekszi meg, ha pedig az egyház jár el így, akkor mindezt maga Isten viszi véghez. Hiszen szolgálra van szükségünk: ha az egész gyülekezet akarná tolongva elvégezni a keresztelőt, akkor valószínűleg megfojtanák a gyermeket, mivel vagy ezer kéz nyúlna utána, ami nem volna helyénvaló. Éppen ezért van szükség egy szolgálóra, aki a gyülekezet helyét betölti.

Ami pedig a kulcsok kötő és oldó hatalmát illeti, ez teljhatalom a tanításra, és nem csupán a feloldozásra. Hiszen a kulcsok mindarra vonatkoznak, amivel segíteni tudok felebarátaimon: a vigaszra, amit egymásnak nyújtunk; a nyilvános és a magángyónásra, a feloldozásra, de legáltalánosabb értelemben mégis az igehirdetést takarja. Mert ha azt hirdetjük: „Aki hisz, üdvözülni fog” (Mk 16,16), akkor ez nyitást és oldást jelent. Ám ha ennek éppen az ellenkezőjét: „Aki pedig nem hisz, elkárhozik” (Mk 16,16), akkor ez bezárást és megkötözést sugall. A megkötözés viszont megelőzi a feloldást (vö. Mt 16,19). Ha valakinek azt hirdetem: „Jártodban-keltedben az ördögé vagy”, akkor számára be van zárva a menny. Ha ő viszont megremül ettől, leborul, és ekkor felismeri a bűnét, akkor mondd neki a következőket: „Higgy Krisztusban, mert akkor megbocsáttatnak a bűneid.” Ez pedig a menny megnyitását jelenti. Így tett Péter is ApCsel 2,38-ban, és nekünk mindnyájunknak is épp ilyen keresztényi teljhatalmunk van a kötésre és az oldásra. A pápisták mindezt arra vonatkoztatták, hogy így erősítsék és indokolják meg a pápa törvényeit, vagyis a kötés törvényhozást jelent, stb. Így vezetnek ezek a vakok világtalanokat (vö. Mt 15,14). Maradjatok meg az ige egyszerű jelentésénél! Dicsőíts Istennek!

*Luther Márton (1522. június 29.,
Luther Válogatott Művei 6, 242-249. o.)*

Istentisztelet a reformáció korában, avagy a lutheri reformált istentisztelet

Szeretett Testvéreim a Jézus Krisztusban! Mielőtt a megjelölt témát elkezdeném boncolgatni, egy rövid vallomással kezdem. Mi készítetett arra, hogy ezzel foglalkozzam? Nagyon meglepő: gondjaimra bízta egy egészen kicsi gyülekezeti énekkart. Tiltakoztam: nincsen karvezetői képesítésem, képességem, szakismeretem sem. De a – nevezzem így – megbízás két oldalról szólt. Nemcsak a gyülekezeti vezetés részéről, hanem az elárvult, vezető nélkül maradt énekkari tagok részéről is. Közel egy éve, a „Reformáció 500” ünnep sorozatában fogalmazódott meg bennem egy lehetőség. Énekeskönyveinkben vannak olyan lutheri énekek, melyeket soha nem énekelünk az istentiszteleten. Ezeket megszólaltathatnánk akár egy szőlőben is. Luther valamiért megírta ezeket. Hol hangzottak el az akkori istentiszteleten? Egyáltalán: milyen volt Luther idejében a keresztyén istentisztelet, ahogyan akkor mondták: a mise? Itt azonban nem lehetett elindulni, mert adódott a további kérdés: hogyan is alakult ki az apostolok korában az első keresztyének istentisztelete?

A vallási, történelmi és társadalmi horizont hatalmasra szélesedett. Megpróbálom ezeket összefoglalni.

Az első keresztyének istentiszteleti élete a zsidó vallásgyakorlásra alapult. Ezek a templomi, a zsinagógai és az otthoni vallásgyakorlásból tevődtek össze. A templomban folyt az áldozatok bemutatása és volt vallásnevelés is. a zsinagógai alkalom szombatnaként imával kezdődött, felolvasások voltak a Tórából (Mózes 5 könyve) meghatározott részeket az év minden hetére, és olvasmányok a próféták írásaiból. Ezekhez fűztek magyarázatokat és tanítást. Közben énekeltek zsoltárokat és imádsággal zárták az összejövetelt. Otthon főként az étkezések alkalmával gyakorolták az előírt vallásos formulákat. Különösen kiemelkedett az egyiptomi szabadulás emlékére elfogyasztott páska-vacsora.

Jézus részt vett kora vallásos életében. Nem törlötte el a meglevő hagyományt, hanem „betöltötte” a formássággá, külsőséggé üresedett gyakorlatot igazi tartalommal: Isten az Ő törvényét a szívbe írja; nem holt betű többé. Jézussal Isten országa jött el. Ezzel valami új vette kezdetét. Ennek fényében értelmeződik a jézusi tanításban az imádság, a böjt, az igehallgatás, az adakozás és az utolsó vacsora is.

Az első keresztyének istentiszteleteinek még nem volt kialakult, határozott rendje. Részt vettek a templomi, zsinagógai összejöveteleken, „napról-nap-

ra állhatatosan, egy szívvel, egy lélekkel voltak a templomban, és amikor házanként megtörték a kenyeret, ujjongással és tiszta szívvel részesültek az ételben; dicsérték az Istent.” (ApCsel 2,46–47a). Teljes elkülönülésük a zsidó közösségektől akkor történt, miután kiközösítették őket a zsinagógákból. A Cselekedetek könyvében és Pál apostol leveleiben találunk további utalásokat arra, hogy a naponta tartott összejöveteleken zsoltárokat, himnuszokat énekeltek, felolvastak az Ószövetségből és az apostolok leveleiből. Tanították és magyarázták azokat. Pál így írt Timóteushoz: „Amíg megérkezem, legyen gondod az Írás felolvasására, az igehirdetésre és a tanításra.” (1Tim 4,13) Fontos volt a hallott bizonyágtétel továbbadása is: „amit tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek”. (2Tim 2,2) A leírt dolgokat másolták és továbbadták. Erre utal Pál ugyancsak Timóteushoz írt levelében: „hadd hozd el, amikor jössz, a könyveket is, de főként a pergameneket”. (2Tim 4,13b) A gyülekezetnek a Miatyánk mellett voltak közös imádságaik is, pl. Péternek a fogságból való kiszabadulásáért; Isten hatalmának megtapasztalásáért. Szombat helyett már a vasárnapot, „az Úr napját” ünnepelték. – Saját keresztyén gyakorlat volt a missziói parancsban Jézus által rendelt keresztség és a Krisztus váltságshalálát hirdető úrvacsora naponkénti vétele. Ez utóbbi volt istentiszteletük „szíve”. Ez azonban már az apostoli korban idővel elvált a közös étkezéstől. A kezdeti teljes vagyonszövetségben kinek-kinek amije volt, letették a közös asztalra, és úgy fogyasztották el. Már azonban Pál levelében megint a korinthusi híveket, mivel elhajlottak az „első szeretet” közösségétől. 1Kor 11,20–22-ben írja: „Amikor tehát összejöttök egy helyre, nem lehet az úrvacsorával élni, mert mindenki a saját vacsoráját veszi elő evéshez, és az egyik éhez, a másik pedig megrészegedik... megvetitek az Isten gyülekezetét, és megszégyenítek azokat, akiknek nincsen? Mit mondjak erre? Nem dicsérlek.”

Az első 300 év a keresztényüldözések ideje volt. a hitélet gyakorlása továbbra is kis, helyi közösségek életében folyt. Lassan – 155 táján kezdett kiformálódni egy istentiszteleti rend: olvasmányok a próféták és az apostolok írásaiból, azokhoz fűzött magyarázatok, buzdítások a kegyes életre: amit hallottak, azt tartásuk meg. Egyformán hangsúlyos volt az istentisztelet az ige és a szentség. Az úrvacsora ebben a korban már elvált a közös étkezéstől, és az istentisztelet szerves részévé lett. A 2. században két részre oszlott az is-

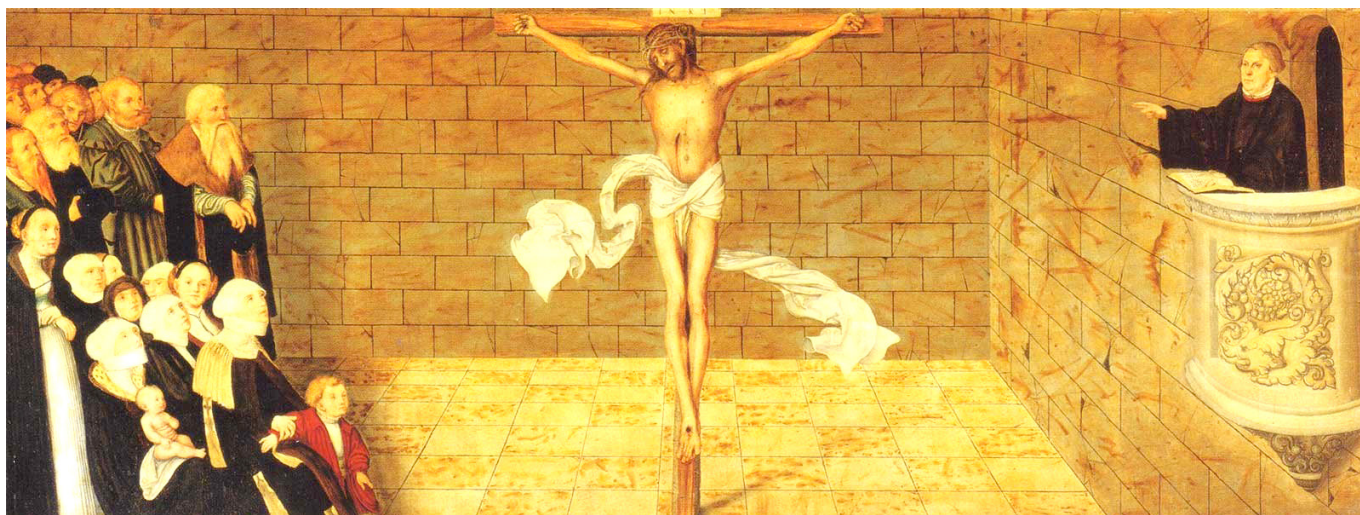
tentisztelet. Az igei rész a prédikáció után áldással zárult. Ez volt az ú. n. „hittanulók miséje”, azoké, akik a keresztségre még csak készültek. Az utána következő úrvacsorai részen ők már nem vehettek részt. Az imádságos rész hálaadásokkal, zsoltárok és himnuszok éneklésével gazdagodott. Erről még igen kevés írott anyag maradt fenn.

A 4. században megszűnt a keresztyénülözés, és államvallássá lett a keresztyén hit. A változással tömegek lettek keresztyénné, de gondolkozásukban óhatatlanul keveredtek az új hittel a régi pogány elemek is: (mint nálunk István király idejében) babonás szokások, hiedelmek. Az előző századokból megőrzött elemekből kiformalódott egy egységes istentiszteleti rend magja: kyrie, glória, sanctus, szerzési igék. Ebben az időben már elkülönülés történt a gyülekezeten belül a szertartásra felavatottak és a többi résztvevő között. A naponkénti úrvacsorai alkalom egyre inkább a vasárnapi istentiszteletekre tevődött át.

A 4. századtól egységesedett minden. Az addig használt, főként görög istentiszteleti nyelvet felváltotta a latin. Meghatározott rendben kerültek felolvasásra a bibliai ige-szakaszok. Szomorú változás volt, hogy az igei részből egyre inkább kiszorult a prédikáció. Kegyes szövegek, költemények, legendák elmondása foglalta el a helyét. Térben is nőtt a távolság az oltár és a hívők között. Az oltártérben a pap bizonyos imákat halkán, suttogva mondott latinul. Itt történt a szerzési igék elmondása is az átváltoztatás gondolatával és cselekményével. A mise végzése a pap „dolga”; a hívek csupán hallgatók és nézők. Szöveg és ének is a pap, a kántor és a lektor feladata volt. A mise „érdemszerző cselekedetté” degradálódott. A rajta való részvétel – bár az egyszerű, tanulatlan nép számára érthetetlen volt – jócselekedetnek számított.

Így értünk el a reformáció korához. Luther reformátori munkájában már 1519-től napirenden volt az istentisztelet kérdése: helyre kell tenni azt, ami fél-

resiklott, kiüresedett, formasággá lett. 1523-ban értekezést adott ki: *Ordnung des Gottesdienstes in der Gemeinde* címmel. Röviddel ezután a *Formula Missae* jelent meg, amely a római mise megtisztítására irányult; meghagyva a latin nyelvet. 1526-ban a *Deutsche Messe*-ben a német, reformált istentiszteleti rendet adta közzé. (Ez hasonlít leginkább a mi istentiszteleti rendünkhöz.) Luther kettős célú küzdelmet folytatott ezen a téren: az Ige és az úrvacsora tisztaságáért, megfelelő súlyáért, helyes értéséért és gyakorlatáért. Tanításának lényege: az istentiszteleten az igazi cselekvő maga a szent Isten. Nem mi tiszteljük meg Őt azzal, hogy eljövünk, hanem Ő „tisztel” meg minket jelenlétével. Inkább mondhatnám így: Ő engedi, hogy egyáltalán eléje járuljunk. Idézem Luther egy mondatát a Torgauban mondott prédikációjából: „az istentiszteleten ne történjék más, mint az, hogy a mi kedves Urunk az Ő szent szava által velünk beszél, mi pedig fordítva, Vele beszélünk az imádságban és a dicsérő énekben.” Az istentisztelet nyelve az anyanyelv legyen, amit mindenki ért. Úgy szóljon hozzánk, hogy egyenesen a mi korunk emberének gondolatvilágában, a szívünkig érhessen, személyre szólóan hangozzék. Az Isten igéje ugyanis nemcsak „hangzik”, hanem „megtörténik”. A gyülekezet aktív részese legyen az ige-eseménynek. Ennek kiemelt eszköze a gyülekezeti ének, mely többé már nem kegyes hangulatok vallásos megfogalmazása, hanem szövegében is az ige hordozója, tudatosítója, begyakorlása a nép ajkán. „Azt akarom – írja Luther – hogy sok német énekünk legyen, amelyeket a nép az istentisztelet alatt énekelhet. Mert ki kételkedik abban, hogy azokat az énekeket, melyeket most a kórus énekel, korábban az egész gyülekezet énekelte?” T. i. a korábbi keresztyén istentiszteleteken. – A másik pólus az istentiszteleten az úrvacsora, annak szerves része, sőt, csúcspontja. Ez Isten ajándéka és nem érdemszerző emberi mű. Nem a haragvó Isten kiengesztelése Jézus Krisztus testé-

nek és vérének felmutatása által, hanem Isten bűnt eltörölő irgalmának kézzel fogható és ízlelhető jele. Jézus szava: „ez az én testem, ... ez az én vér” teremtő isteni hatalommal való kijelentés, mint a teremtés hajnalán elhangzott: „legyen”, vagy Jézus gyógyító szavai: „láss, tisztulj meg”, vagy a halott Lázárhoz: „jőjj ki!” Amit Ő mond, megtörténik. A szent jegyekben Őnmaga jön hozzánk, valóságosan lesz testünk-vérünk, egész valónk. Amint Ő mondta: „Ti énbennem és én tibennetek” (Jn 14,20). A hogyan lesz ez? – az szent titok, misztérium. Emberi ésszel nem fogható fel, nem magyarázható meg, de hittal megragadható. Megtörténik: Jézus megtisztít, újjá teremt és közösségbe von Őnmagával és egymással. A gyülekezet pedig válaszol Isten ígéjére énekkel, imádsággal, bűnbánattal és a hit megvallásával.

Néhány gondolat a keresztség szentségével kapcsolatban. A keresztelő Luther idejében nem volt

szerves része a főistentiszteletnek. A gyermek születés után igen rövid idővel, 1 nappal megtörtént a keresztség. Ma sem általános, de egyre gyakoribb az istentisztelet kertében, az oltári szolgálat után történő keresztség. Énekeskönyvünkben a Keresztség c. fejezetet egy lutheri ének indít, mely azonban alig szerepel az énekelt korálok között. Szövege tanító jellegű, mely a keresztség titkát mutatja be. „Jézusunk a Jordánhoz ment” a kezdő sora. Magyar énekeskönyvünk 3, a német mind a 7 versével közli. Az utolsó versszak összefoglalja, hogy mi történik a szentségben. „Bár testi szem csak azt látja, Víz hull a keresztségben. Hit által Krisztus váltsága lesz részünk a szentségben. Így ez a víz piros folyam: Megváltónk drága vére, Gyógyír Ádámtól örökölt halálos betegségre. S elmosa minden vétkünk.”

*Asbóth Lászlóné
(Elhangzott az „Egy este az evangélikusoknál”
2019 májusában.)*

Együtt várjuk Krisztus visszajövetelét

Emlékezz az ősidőkre, gondold csak át az előző nemzedékek éveit! Kérdezd meg atyádat, ő majd elbeszéli, a közötted élő véneket, ők majd igazolják... (5Móz 32,7)

Eszembe jutott ugyanis a benned élő képmutatás nélküli hit, amely először nagyanyádban, Lóiszbán és anyádban, Eunikében lakott, de meg vagyok győződve arról, hogy benned is megvan. (2Tim 1,5)

Elhunyt szeretteimre gondolok. Azokra, akikről elválaszt a halál, de akikről tudom, hogy Isten hatalmában vannak, ugyanúgy, ahogyan én is. Isten gyermekei vagyunk és maradunk. Hozzá tartozunk, akár élünk, akár meghalunk, meghaltak. Úgy érzem, Istennek ugyanabban a kezében vagyunk, mint ők. Csak vagyunk, akik még itt, és vannak, akik ott várjuk Krisztus visszajövetelét és a feltámadást.

Hogyan várták szeretteim, amikor még itt éltek, és azok az elődeim, akiket nem is ismertem? Hogyan várták azok, akik a családomban voltak

őseim, és azok, akik a gyülekezetben voltak elődeim? A világ sokat változott, akár csupán néhány év alatt is. Találunk-e a hitüket erősítő események között olyat, ami ma is figyelemre méltó? Vagy ami igazán erősít, ami független a technológiától, életmódunktól és céljainktól? Ma annyira másak a célok is. Vagy mégsem?

Emlékszem, ahogy megtanítottak imádkozni, ahogy beszéltek vagy éppen nem beszéltek nekem Istenről. Emlékszem a kérdéseimre és arra, ahogyan fontossá váltak számomra emberek, akikről úgy éreztem, jóban vannak Istennel, és az Úr mindig fontos számukra. Mindig, akármilyen volt vagy lett is életük.

Imádkozzunk! Drága mennyei Atyám! Pörög a ma és a most. Tornyosulnak, torlódnak a feladatok, ki sem látszom az ilyen-olyan célok közül. Minden változik, s közben mintha életem mégis monoton maradna. Segíts a feladatok közt pörgőknek veled és benned nyugalmat találni. Segíts a monotonitásba süppedteknek veled és benned felüdülést találni. Segíts, tarts meg és erősíts meg magad mellett és tebened, Uram. Ámen.

Simon Réka

Gyülekezetünk életéből

Az Úr csodásan működik

Hogyan élem meg a hitemet?

Most visszagondolva, azt hiszem, életünk minden korszakában másképpen éljük meg, de egy biztos, hogy Isten, az Úr Jézus, a Szentlélek mindig, minden korszakban velünk, velem van. Belső érzés, hogy bármikor, bárhol, örömkömben, de bármilyen gondok, problémák között lehet, hogy nem azonnal, de megjön a segítség, ezt életem során nagyon sokszor megtapasztaltam.

Hitem, ami nekem egész életemben a legtermészetesebb dolog volt, talán kisgyerekkorban alapozódott meg. Anyai és apai ágon több generációra viszanézve mindenki hívő, hitét gyakorló evangélikus volt.

Korom miatt még egyházi iskolában kezdtem az általános iskolát, a háború végén szülőfalumban a reggeli tanítás előtti közös imádságok, a hittanórák, az egyházi ünnepek megtartása és megélése, majd az evangélikus iskola megszüntetése után a vasárnapi iskolák, az istentiszteletek, a „Tisztelendő néni” által tartott gyermek-bibliaórák mind meghatározó események voltak. A templom szinte otthonunkká vált. Még most, 85. évemben is minden szenteste visszagondolok a jéghideg templomban, gyertyafény mellett karácsonyi készülődésre, amit elázott cipőben, fáztva, de boldog lelkesedéssel és hittel éltünk át.

A konfirmációra kapott kis énekeskönyvem, bevallom, még ma is sokszor a táskámban van.

Nagy hatással voltak elmélyülő hitemre a kamaszkori répcelaki ifjúsági konferenciák is.

A középiskolát az ötvenes években, kollégistaként nehéz volt látható hittel élni, de a templomot és imádságot nem tudtam volna elhagyni. Többször katolikus barátnőimmal tartottam az ő templomukba, mert a téli, sötétedő délutáni kimenők alatt egyedüli evangélikusként nem mertem a messze lévő templomunk esti istentiszteletén részt venni. Ha hazamehetünk, az egész családnak természetes volt a részvétel a vasárnapi istentiszteleten.

A fiatalkor, a saját család és a szülők gondjai, örömei, problémái időnként lefoglalják erőnket és időnket, nem tudjuk úgy élni hitünket, mint szeretnénk, de a Biblia mindig ott van, és ha megnyitom, mindig találok benne erősítő, vigasztaló sorokat. Személyes meggyőződéseim és tapasztalatom is, tudom, bármi történik, Isten megsegít és csak annyi terhet rak ránk, amennyit el tudunk viselni.

Szeretem Jób könyvét, a Zsoltárok könyvét, és természetesen az Újszövetséget, Jézusba vetett hittel élni életünket.

Már alig férnek el a jelzők a Bibliámban, mert mindig találok valami, úgy érzem nekem szóló üzenetet, sőt már gyermekeimnek, kis unokámnak is kiírogatom őket.

Szólnom kell még a Bibliai „Útmutató” és a „Fény felé” mellett a naponta olvasott énekversekről is. Szinte mindegyik egy imádság, egy biztatás vagy éppen belenyugvás, mint például az 560. énekünkben:

„Életed útját végig kell járni, És az út végén Jézus fog várni”.

Azt hiszem, nyugodtan mondhatom így, családom körében élve, mint a 349. énekünk:

„Az élő Isten járt velem, Ő áldott védett engem, ... Így mindhalálig zenghetem, hogy m e g - segít jó Istenem, Mint eddig megsegített”.

Most már, ha átgondolom még egyszer, a szokásos reggeli, esti imák után, mint Döbrentey Ildikó írta, én inkább beszélgetek az Úrral. Hálát adok sokunkkal együtt minden napért a még meglévő erőmért, családomért és a Zsoltárossal kérhetem: „Öregkoromban se vess el engem, ha elfogy az erőm, ne hagyj el!” (Zsolt 71,9)

Takács Gyuláné

Az Úr csodásan működik – a jól ismert és szeretett ének címével indítottunk útnak egy sorozatot gyülekezeti újságunkban. A Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében olvashatunk a hit példaképeiről. Az a vágyunk, hogy az ott megkezdett sort folytassuk a ma élők bizonyágtételeivel, hiszen egymás hite által is épülünk, kapunk bátorítást, reménységet.

Hálásak vagyunk, hogy már többen is megosztották az Úr csodáit! Hívjuk a Testvéreket, hogy ha van a szívükben gondolat, bátran osszák meg egymással! Szeretettel fogadjuk! Jó olvasni egymás bizonyágtételeit!

Őri Katalin

(Személyesen vagy a gyülekezet e-mail címére is küldhető: sopron@lutheran.hu.)

A népszámlálási adatokról

2022 őszén népszámlálást tartottak Magyarországon. Országunk népessége 1980 óta csökken, a legutóbbi népszámlálás óta 3,4%-kal. A kérdőíveken a vallási hovatartozással kapcsolatban is lehetett nyilatkozni. 2022-ben a népesség jelentős részétől, 40%-tól nem érkezett válasz erre a kérdésre (2001-ben 11%-tól, 2011-ben 27%-tól). Ennek megfelelően csökkent azoknak a száma, akik valamely egyházhoz tartozónak vallották magukat. A római katolikusoké 3,7 milliőről 2,6 millióra (28,4%-os csökkenés, 2022-ben a népesség 27,5%-a), a reformátusoké 1,15 millióról 0,94 millióra (18,2%-os csökkenés, 2022-ben a népesség 9,8%-a), az evangélikusoké pedig 215 093-ról 176 503-ra, ez 17,8%-os csökkenés, 2022-ben a népesség 1,84%-a, a válaszadók 3,07%-a vallotta magát evangélikusnak. Szomorú ez a visszaesés. Talányos viszont, hogy milyen a meggyőződése annak a 3,9 millió honfitársunknak, akiktől nem érkezett válasz. Azoknak a száma egyébként csökkent, akik azt jelölték be, hogy nincs vallásuk, felekezetük (1,8 millióról 1,5 millióra, 2022-ben a népesség 16,1%-a).

Népszámlálás 2022

Az evangélikus püspökök így értékelték az országos számokat: „Semmilyen mértékben nem szépíti számunkra mindezt az az összehasonlítás, hogy a nagyobb felekezetek közül az evangélikusok csökkenése volt a legkisebb mértékű, hiszen a kereszténység egészének ügye a mi ügyünk is. Ez akkor is így van, ha az egyes felekezetek helyzete, működése, pénzügyi lehetőségei jelentősen különböznek egymástól. Az okokat tehát magunkban, a saját működésünkben kell keresnünk, bűnvallással, őszinte szembenézéssel. Erre hívjuk fel egyházunk tagjait, a gyülekezeteket, intézményeket: a részletes adatok fényében gondolkodjunk együtt teendőinkről, elsődlegesen missziós jövőnkéről. A legfontosabb erőforrásunk ebben személyes hitünk a Szentlélek iránymutatásában.”

Az országos tendenciáknak megfelelően a legtöbb településen csökkent a kereszténységüket megvallók száma. Van, ahol viszont jelentős eltérések mutatkoznak. A helyi változások hátterében több általános tényező is áll: A legtöbb település lakossága csökkent. Mindenütt magas azoknak a száma, akiktől nem érkezett válasz a felekezeti kérdésre. A népesség fogyását évtizedek óta nagy mértékben enyhíti az országok közötti mozgás: Bár sokan távoznak Magyar-

országról nyugati irányban, de általában még többen költöznek be, főleg erdélyi és kárpátaljai magyarok, akik között felülreprezentáltak a reformátusok és nagyon alacsony számban vannak evangélikusok. Ezek mellett az országon belül is zajlik egy kiegyenlítődési folyamat. Házasság, munkavállalás és egyéb okok miatt költöznek az emberek, így minden település felekezeti arányai az országosakhoz közelítenek. A tömböt alkotó közösség számai csökkennek, ahol pedig eddig nem éltek egy-egy felekezet tagjai, megjelenik a szórvány.

	evangélikus 2022	evangélikus 2011
Fertőboz	12	
Fertőd	34	31
Fertőendréd	6	6
Fertőhomok	16	10
Fertőrákos	69	44
Fertőszentmiklós	59	48
Fertőszéplak	12	13
Hegykő	23	14
Hidegség	9	5
Kópháza	47	49
Nagycenk	102	48
Pereszteg	18	15
Petőháza	24	15
Pinnye	5	
Sárród	15	18
Sopron	3 016	3 197
az egyházközség területén	3 467	3 513

Ez az utóbbi jelenség tetten érhető abban, hogy az evangélikusság csomópontjai jelentős csökkenést szenvedtek el az elmúlt tíz évben, sok helyen 20-30%-kal. Gyülekezetünkben is vannak, akik kiköltöznek Sopronból a környező településekre. Egyházközségünk viszont jelentős mértékben megőrizte tagságát. Azon a 16 településen, ami a soproni gyülekezethez tartozik (de ebbe beleértendő a bánfalvi gyülekezet is), a 2011-es népszámláláson 3513-an, tavaly ősszel pedig 3467-en vallották magukat evangélikusnak. Ez 1,3%-os csökkenést jelent. Ezen a területen a római katolikusok száma 44 ezerről 34 ezerre csökkent, a reformátusoké kétezerkétszázról kétezerhatszázra nőtt, a magukat vallástalannak vallók száma pedig kilencezerről nyolcezerre csökkent. A nem válaszolók száma 22 ezerről 32 ezerre nőtt.

Sopron városában a nagyobb felekezetek létszáma: római katolikus 21 792 fő (36%), evangélikus

3016 fő (5%, a válaszadók között 8,7%), református 2115 fő (3,5%). Ha azt vetjük össze, hogyan változott a soproni válaszadók között a felekezetek aránya, azt láthatjuk, hogy csökkent az aránya a római katolikusoknak, az izraelitáknak, a nem keresztény vallási közösséghez tartozóknak és a magukat nem vallásosnak tartóknak, viszont ebben a körben nőtt az aránya az evangélikusoknak, a reformátusoknak, az ortodoxoknak és más keresztény közösséghez tartozóknak. Érdekes megfigyelni, hogy kiemelkedő arányban nőtt az

evangélikusok száma Nagycenken (48-ról 102-re) és Fertőrákoson (42-ről 69-re).

Kérjük az egyház Urát, tartsa meg közösségünket és az egész kereszténységet. Ő az, aki meg tudja erősíteni a vele és egymással való kapcsolatunkat. Köszönjük mindazoknak, akik a népszámláláson vállalták felekezeti hovatartozásukat, különösen is azoknak, akik evangélikusnak vallották magukat.

Dr. Tóth Károly

Lelkészgyűlés

A Soproni egyházmegye lelkészei szeptember 13-án nálunk tartották gyűlésüket.

Deutsche Seiten

Unsere täglichen Reformationen

Als Martin Luther, der Augustinermönch aus Wittenberg, am Morgen des 31. Oktober 1517, an einem Herbsttag, seine 95 Thesen an der Tür der Wittenberger Schlosskirche anschlug, ahnte niemand, dass nicht nur eine neue Periode der Religionsgeschichte begann, sondern auch eine Denkweise, die bis heute anhält.

Diese 95 Punkte haben einerseits zahlreiche Ansichten, Lehren und Praktiken der katholischen Kirche grundlegend verändert, andererseits haben sie auf die Notwendigkeit und Bedeutung der Erneuerung aufmerksam gemacht. Aber was bedeutet denn eigentlich das Wort „Reformation“? Neben Erneuerung finden wir Bedeutungen wie Verbesserung, Umgestaltung, Wiederherstellung...

Besteht heute, im Herbst 2023, nach mehr als einem halben Jahrtausend nach Luthers Aufruf zum gemeinsamen Denken, noch Bedarf an einer Reformation? Brauchen wir noch Erneuerung und Umdenken? Man kann sich sogar die Frage stellen: Brauchen wir noch Personen wie Martin Luther?

Die Mehrheit der Antworten wird wahrscheinlich „Ja“ sein, denn wenn wir nur die „großen“ Dinge wie Klimawandel, Hunger, Kriege, Katastrophen betrachten, würden sicherlich alle für die Notwendigkeit von Veränderung und Erneuerung „stimmen“. Der Weg der Erneuerung, wie der von Martin Luther, begann nicht in Wittenberg, sondern viel früher: mit dem Bewusstsein der Notwendigkeit, das Problem zu erkennen und zu studieren; die 95 Punkte kön-

Luthers Hammerschläge EKD

Nach der Veröffentlichung der Thesen Martin Luthers, begann - leider mit vielen Blutopfern verbunden - eine Erneuerung, die die gesellschaftliche Stellung und Rolle der katholischen Kirche generell umgestaltete. Das laute Hämmern, mit dem Martin Luther seine Thesen angeschlagen hat, weckte die Völker Europas auf und signalisierte, dass ein neuer Tag propagiert war. Und dieser neue Tag brachte nicht nur soziale, wirtschaftliche und politische Veränderungen mit sich, sondern bedeutete für die Menschen - wie jeder neue Tag, wie jeder neue Morgen - eine neue Herausforderung, Aufgabe, Freude und leider auch Traurigkeit.

nen als eine Art primäre Antwort auf dem Weg zur Lösung des Problems gesehen werden.

Es stellt sich heute also die Frage: Brauchen wir Sterblichen unsere eigenen 95 Punkte?

Sicherlich, liebe Leserinnen und Leser, werden Sie zunächst antworten: Nein, ich brauche keine 95 Punkte. Dann ist meine nächste Frage: Und zum Beispiel 3 Punkte? Um Ihren Alltag glücklicher, ausgeglichener, friedlicher und gesünder zu gestalten? Müssen Sie sich nicht jeden Tag erneuern? Ist das gut, normal: Raserei am Morgen, die Vernachlässigung von Freunden und von uns Geliebten, das Festsitzen mitten im Stau, während man telefoniert und Ge-

schäfte macht? Hätten Sie dafür nicht 3 Punkte, die Sie anbringen könnten, wenn nicht am Gartentor, sondern zum Beispiel am Kühlschrank?

Ich bin mir sicher, dass jeder einige Punkte zu befestigen hat; manche haben viele, manche weniger. Und natürlich, wenn man einen Punkt gelöst hat, kann der nächste drankommen, wenn die eine Liste abgearbeitet ist, dann kann die nächste geschrieben werden. Jeden Tag müssen wir - gedanklich - zu der Tür der Schlosskirche in Wittenberg gehen, um einige neue Punkte dort anzunageln, damit wir unser Leben reformieren können. Um unser Leben zu verändern und zu reformieren, beginnen wir mit kleinen Schritten. - Natürlich wissen wir auch, dass alles mit allem zusammenhängt, so wie nach der Gaia-Theorie: Alle belebten und unbelebten Teile der Erde sind miteinander verbunden, das heißt unser Überleben kann nur durch den Erhalt aller Komponenten gesi-

chert werden. - Und selbstverständlich hört man oft die Antwort, dass man weder die Energie noch die Zeit habe, jeden Tag ein oder zwei Punkte zu „schreiben“ und zu „posten“, und dass sich im Übrigen sowieso nichts ändern würde.

Liebe Leserinnen, liebe Leser! Was wäre, wenn Luther dasselbe gedacht hätte? Warum vertrauen wir uns selbst und dem Herrn nicht? „... aber die auf den HERRN harren, kriegen neue Kraft, dass sie auffahren mit Flügeln wie Adler, dass sie laufen und nicht matt werden, dass sie wandeln und nicht müde werden.“ (Jesaja 40,31) Aber all dies wird nur und ausschließlich dann geschehen, wenn wir auf den Herrn vertrauen. Wir vertrauen darauf, dass wir jeden Tag unser Leben erneuern und reformieren können. Denn wie Luther sagte: „Ich stehe hier, ich kann nicht anders. Gott helfe mir. Amen.“

Dr. Norbert Frank

Mein Bibelwort

Teil 46

„Alle eure Sorge werft auf ihn; denn er sorgt für euch.“

1. Petrus 5,7

Wie oft beschäftigen wir uns mit einem Problem, einem Konflikt, einer Lebenssituation? Wir tragen unsere Zweifel tage- oder wochenlang mit uns herum

und warten schlaflos darauf, dass die Nacht vorübergeht. Wir sinken immer tiefer in die Hoffnungslosigkeit. Wir merken nicht einmal, dass wir unbewusst gerade den Teil unseres Gehirns blockieren, der für kreatives Denken, für Problemlösungen zuständig ist. In Wirklichkeit treiben wir uns selbst in eine Spirale aus Depression, Niedergeschlagenheit, Negativität gegenüber unserer Umwelt und sogar körperlichen Symptomen und Krankheiten.

Zahlreiche Untersuchungen haben gezeigt, dass die meisten Krankheiten wie Bluthochdruck, Herzprobleme und Verdauungsstörungen einfach geheilt werden könnten, wenn die Menschen aufhören würden, sich mit ihren Lasten herumzuschlagen.

Was ist also die Lösung?

Lasst uns unsere Sorgen, unsere Fragen, unsere Zweifel an unseren Herrn übergeben! Und nicht nur geben: wegwerfen! Das macht einen großen Unterschied! Einen schweren Rucksack wegzwerfen, den wir seit Langem tragen und der unsere Schultern belastet und unsere Wirbelsäule krümmt, ist eine konzentrierte Handlung, eine kraftvolle Aktion! Man muss eine Weile innehalten, ihn greifen, zielen und werfen.

Was bedeutet das ganz genau?

Beten. Halten wir eine Weile inne, kommen wir zur Ruhe. Blenden wir alle äußeren Umstände, allen Lärm aus und konzentrieren wir uns nur auf die Fragen, Sorgen, Ängste, die wir vor Gott bringen wollen. Wir können etwas nur dann fassen, wenn wir genau wissen, was es ist: Das heißt, wir müssen konkret formulieren können, was uns bedrückt, was uns Sorgen macht, was uns ängstigt. Solange die Probleme nicht klar werden, sind sie nicht zu bewältigen. Wenn wir um Hilfe bitten, müssen wir unsere Bitte in Worte fassen.

Nur wer seine Aufmerksamkeit auf einen Punkt richten kann, kann zielen. Bleiben wir still und richten wir unsere Aufmerksamkeit jetzt einzig und allein auf unseren Gott. Konzentrieren wir uns nur darauf, ihm im Gebet zu sagen, was uns auf dem Herzen liegt, was uns bedrückt. Beim Beten haben wir das Gefühl, dass wir unsere Last mit jemandem teilen, dass wir nicht allein sind. Die wenigsten von uns sind so stark, dass sie die Schicksalsschläge, die erdrückendsten Sorgen allein bewältigen können. Manchmal sind unsere Nöte so privater Natur, dass wir sie selbst mit unseren nächsten Angehörigen oder unseren engsten Freunden nicht besprechen wollen. Dann ist das Gebet die Lösung! Gott können wir es immer sagen!

Beim Beten spüren wir bald, wie positiv es wirkt. Unser Gehirn beruhigt sich, entspannt sich. Indem wir unsere Gedanken, unsere unbändigen Emotionen in Worte fassen, werden sie in geordnete Bahnen gelenkt. Die Gedankenwolken ziehen an uns vorüber, unser Geist erfährt Ruhe. In diesem Zustand entdecken wir Zusammenhänge, die uns vorher verborgen waren, obwohl wir sie eigentlich schon vor der Nase hatten. Und danach beginnt das Handeln. Kein Mensch kann tagelang um die Erfüllung irgendeines Wunsches bitten, ohne etwas davon zu haben, ohne selbst etwas zu unternehmen, damit er Wirklichkeit wird.

Je mehr wir beten, desto stärker werden wir erleben, dass sich die Schritte zur Lösung herauskristallisieren, und ab dann haben wir nichts anderes zu tun,

als uns immer nur auf den nächsten Schritt zu konzentrieren. Aber in der Zwischenzeit sollten wir immer wieder zum Gebet zurückkehren, damit wir unsere Kraft und unsere Orientierung nicht verlieren! Das Gebet ist die stärkste Form der Energie, die man erzeugen kann. Warum diese - uns von Gott geschenkte - Energie also nicht nutzen?

Werfen wir alle unsere Sorgen auf Gott, und wir werden erleichtert, erfrischt und kraftvoll unseren Wanderweg des Lebens weitergehen können! Das habe ich immer wieder erfahren.

Eszter Buchert

„Fürchte dich nicht!“

Jesaja 41, 10

Mein Bibelwort ist: „Fürchte dich nicht!“ (Jesaja 41, 10). Wenn mich Ängste lahm werden lassen, denke ich an dieses Bibelwort und spüre die Gegenwart des Allmächtigen, die Kraft seiner Liebe. Und schon kann ich den Aufgaben, die auf mich warten, mit Zuversicht entgegensehen.

István Horváth

Freizeit, Reisen, Sonnenschein – Urlaub machen, das ist fein

Bei dem Thema „Urlaub“ denke ich als Erstes an Strand und Meer. Als Kind bin ich mit meinen Eltern und meinem Bruder ab und zu an die Nordsee gefahren. Wir haben Sandburgen gebaut und Muscheln gesammelt, sind durchs Wasser gewatet und in die Wellen gesprungen; wir haben die frische, salzige Luft tief eingeatmet, die Weite des Meeres gespürt.

Jahre später habe ich in den Semesterferien zwei Monate auf einer Nordseeinsel verbracht. In meiner Freizeit bin ich jeden Tag am Strand gewesen, habe die frische, salzige Luft eingeatmet und die Weite des Meeres und des Himmels in mich aufgenommen. Vorher war ich reif für die Insel, nachher gut erholt und wieder in Form.

In anderen Urlauben, z. B. im Schwarzwald, gab es Waldspaziergänge und Wanderungen an einem See. Bei Bergbesteigungen, u. a. im Salzburger Land, hatten wir immer wieder eine wunderbare Aussicht und fühlten uns dem Himmel nah.

Und so weiter, und so weiter.

Oft hat Urlaub zu tun mit Abschalten, zur Ruhe Kommen, Naturerfahrungen Machen – immer wieder verbunden mit intensiven Gotteserfahrungen.

Man f ä h r t manches Mal in Urlaub, und zwar für eine begrenzte Zeit, eine Ausnahmezeit.

Sprachgeschichtlich geht der Begriff „Urlaub“ auf das alt- und mittelhochdeutsche Substantiv „urloup“ zurück. Dies bedeutete zunächst allgemein Erlaubnis, bald Erlaubnis wegzugehen, die – in der höfischen Sprache – ein Höherstehender oder eine Dame einem Ritter erteilen konnte. Eine weitere Überlieferung besagt: Wenn die Ernte (aus der Land- und Weinwirtschaft) eingebracht war, konnten die Knechte und Mägde zum Altbauern, dem „Ur“, gehen und um Er„laub“nis fragen (vorübergehend wegzugehen). Bei Zustimmung wurde oft ein Trinkgeld zur Vergnügung mit ausbezahlt. Daraus entstand die heutige Bedeutung des Wortes Urlaub: dienst- bzw. arbeitsfreie Zeit, meist zum Zweck der Erholung, also der Rückgewinnung verbrauchter Kräfte und Wiederherstellung der Leistungsfähigkeit (vgl. Duden und Wikipedia).

Es gibt Erholungsurlaub, Wellnessurlaub, Bildungsurlaub, Aktivurlaub, Familienurlaub, Pauschalurlaube, Urlaub auf dem Bauernhof, Städte-touren, Gruppenreisen, Individualreisen, Ferienlager und so weiter.

Das ungarische Wort „vakáció“, der französische Begriff „vacances“ und die Bezeichnung „vacancy“ im amerikanischen Englisch erinnern an Vakanz, also Freibleiben eines Arbeitsplatzes – in diesem Fall, weil der Arbeitnehmer sich erholen soll. Das Wort „holi-

days“ im britischen Englisch verweist im wörtlichen Sinne auf heilige Tage („holy days“).

Verwandte Begriffe sind: Ferien, freie Tage, Feiertage, Freizeit und Auszeit. Das Letztgenannte erinnert als „Time-out“ an Volleyballspiele, bei denen jede Mannschaft während des Spiels durch Anzeigen eines großen „T“s mit den Händen um eine kurze Pause zur Orientierung und Absprache bitten kann.

Das ungarische Wort für Freizeit, „szabadidő“, erinnert an den Sabbat im Judentum als geheiligtem Ruhetag, im Christentum als geheiligtem Sonntag, fußend auf dem Alten Testament: „Und Gott segnete den siebenten Tag und heiligte ihn, weil er an ihm ruhte von allen seinen Werken (...)“ (Genesis 2,3).

Wie wir im Neuen Testament lesen, ist Jesus immer wieder weggegangen von den anderen Menschen bzw. von der Menschenmenge – in die Wüste, oft auch auf einen Berg. Zum Beispiel „Und alsbald trieb ihn der Geist in die Wüste: und er war in der Wüste vierzig Tage...“ (Markus 1, 12-13); „Und als er das Volk hatte gehen lassen, stieg er auf einen Berg, um für sich zu sein und zu beten. ...“ (Matthäus 14, 23). Jesus wollte zur Ruhe kommen, sich auf sich selbst besinnen, mit seinem Vater im Himmel sprechen.

Unser „Úr“ (Isten) erlaubt uns also auch, Urlaub zu machen – nach seinem Vorbild.

Das bedeutet: sich eine Auszeit nehmen, ausruhen, Abstand bekommen vom Alltag, frei sein von den alltäglichen Aufgaben und Pflichten. Sich „reformieren“, wenn wir nicht mehr „in Form“ sind. Sich auf sich selbst besinnen, sich mit Heiligem befassen. Sich – auch besonders im Gottesdienst – von der Heiligen

Schrift inspirieren, ermutigen und stärken lassen, den eigenen Akku wieder aufladen. Gemeinschaft erleben, Nächstenliebe üben. Im Zusammenhang mit dem Feiern des Gottesdienstes: Gott, unser Leben, unsere Gemeinschaft feiern, Lebensfreude genießen. Das ist durchaus eine Art von Urlaub.

Ein bisschen Urlaub ist auch jeden Tag möglich – allein, mit anderen, mit Gott. Manche behaupten, jeder solle täglich eine Stunde lang für sich allein zur Ruhe kommen, und wer keine Zeit hat, täglich zwei Stunden.

Dazu eine Einladung von Jean Paul:

*„Nimm Platz
schau das Grün der Bäume
rieche den Duft der Blüten
lausche dem Gesang der Vögel
fühle die Formen des Lebens
genieße den Geschmack des Wassers.
Unsere größten Erlebnisse
sind nicht die lautesten
sondern unsere stillsten Stunden.“*

Solch ein Rückzug, der nichts mit Wirklichkeitsvermeidung oder Realitätsverweigerung zu tun hat, ermöglicht ein Weggehen von manchen schlechten eingefahrenen Wegen. Er macht es auch möglich, andere Gedankengänge auszuprobieren, neue Perspektiven kennenzulernen, neue Möglichkeiten zu entdecken. Statt normalerweise: „Ich habe Angst. Ich bin so traurig. Ich ärgere mich. Ich muss alles im Griff haben.“ – jetzt auch mal und vielleicht immer öfter: „Ich vertraue auf Gott, der mich trägt; auf Jesus, der mich begleitet, und auf den Heiligen Geist, der mich erfüllen kann.“

Zu täglich angeratenen Auszeiten eine Empfehlung von Johann Wolfgang von Goethe: „Man sollte alle Tage wenigstens ein kleines Lied hören, ein gutes Gedicht lesen, ein treffliches Gemälde sehen, und wenn es möglich zu machen wäre, einige vernünftige Worte sprechen.“

Ein gutes Gespräch, ein Spaziergang (auch im Regen!), Musik, Tanz, eine kurze Begegnung, ein gutes Wort, ein freundliches Lächeln – all das und vieles mehr ist Urlaub, Freizeit, Freiheit. Auch Freiheit von Lasten, Ängsten und Sorgen, Freiheit zu Gott-vertrauen, Wertschätzung von uns selbst und unseren Nächsten, zu fröhlichem Leben und Erleben des Von-Gott-Geschenktem.

Mögen wir uns immer wieder genug Urlaub gönnen und mögen unsere Urlaube – wo auch immer, wie lang auch immer und wie auch immer gestaltet – uns Erholung und Erfüllung mit dem Heiligen Geist bringen und auch immer mehr ausstrahlen auf unseren Alltag sowie unser ganzes Leben.

In diesem Sinne: Schönen Urlaub!

Guter Gott! Wir danken Dir, dass Du uns immer wieder Urlaub schenkst; dass Du uns immer wieder hilfst, aufs Neue zu Kräften zu kommen.

Danke, dass wir Erholung finden, wieder gesund, wieder „ganz“ werden können; dass wir uns wieder einholen können, wenn wir selbst auf der Strecke geblieben sind; dass wir uns „reformieren“, wieder in (eine angemessene) Form bringen können, wenn wir von der richtigen Ordnung abgekommen sind.

Wir sind besonders dankbar für Naturerlebnisse, bei denen wir – mit allen Sinnen – Deine Nähe so deutlich spüren können.

Fürsorglicher Gott! Wir danken Dir, dass Du uns Möglichkeiten zeigst, Ruhe zu finden, wenn es zu viele Aktivitäten gab; und dass Du uns Möglichkeiten zeigst, erfüllende Aktivitäten und gute Kontakte zu finden, wenn wir uns zu untätig und zu einsam fühlen. So können wir wieder ins Gleichgewicht kommen, ausgeglichen sein.

Gnädiger Gott! Bitte lass' uns die zahlreichen Möglichkeiten, die Du uns anbietest, erkennen und viele davon auch nutzen. Auf dass wir immer mehr gute und fröhliche Christen werden. Danke. Amen.

Marion Zeisler

– Wochenpredigt am 10. August 2023 –

Grüße von litauischen Glaubensgeschwistern

Ein Flugzeug braucht für die Bewältigung der Entfernung von Ungarn nach Tallin, Riga oder Kaunas ungefähr zwei Stunden. Aus dieser Entfernung begeht man oft den Fehler, dass man die drei baltischen Länder in einen Topf wirft.

Dabei sind sie in vielerlei Hinsicht verschieden: zum Beispiel in der vorherrschenden Bausubstanz, im Anteil der Deutschsprechenden, in der Anzahl der

Evangelischen. Je südlicher, desto weniger, die unseren Glauben teilen (Estland 80%, Lettland 44%, Litauen nur noch 2-3%).

Auf dem kleinen Touristen-Stadtplan von Vilnius sind 25 Kirchen eingezeichnet, aber das bedeutet nicht, dass es nicht noch mehr davon gibt. Eine heißt evangelisch-lutherisch und auch nur eine evangelisch-reformiert.

Auf einer Anzeigetafel sind die Veranstaltungen der evangelisch-lutherischen Kirche in Vilnius je nach Wochentag angeführt. Wenn man sich die Mühe macht, die Wochentage zu entziffern, dann sieht man:

In der Kirche gibt es dienstags in der Früh eine Morgenandacht. Und an genau so einer nahm ich teil. Wir waren gemeinsam mit dem Pfarrer zu viert. Letzterer saß mit uns in den Bänken. Gesungen wurde aus einem Heftchen. Abwechselnd sangen der Pfarrer und die Gemeinde je eine Zeile mit gregorianischer Melodie, dann gab es wahrscheinlich eine Tageslosung und Gebete, wovon ich überhaupt nichts verstand. Ich konnte auch nicht feststellen, ob und wann das „Vaterunser“ gesprochen wurde.

Der Kurator, der mir von Anfang an Hilfe leistete, sprach Gott sei Dank deutsch. Von ihm erfuhr ich, daß es keine winzige Gemeinde ist. Es gibt 600 eingetragene Mitglieder, und sonntags sind mindestens 80-100 Gläubige beim Hauptgottesdienst anwesend. Von diesem Kurator darf ich die geschwisterlichen Grüße ausrichten.

Zsuzsa Hajdu-Siklósi

Andere Länder/Kirchen – andere Sitten

Unser langjähriges Gemeindemitglied aus Nordamerika bzw. Kanada, Richard von Fuchs, gestaltet seit Jahren die deutschsprachigen Gottesdienste musikalisch mit. In der Jugendgruppe wird er sogar als „Weltstar“ gefeiert, nachdem er als Komponist und aktiver Musiker mit Gesang, Gitarren- und Querflötenspiel gegläntzt und persönlich als Original überzeugt hat. In dem folgenden Text berichtet er von seinen Eindrücken in einer schottischen Kirche.

Bei einem Besuch in Edinburgh, Schottland, besuchte ich die Augustine United Church in der King George IV Bridge Street. Vor der Tür begrüßte mich ein Mann. Drinnen begrüßte mich eine Frau. Dies im Gegensatz zu einer protestantischen Kirche in Österreich, wo ich einmal völlig

ignoriert wurde. In der schottischen Kirche gab es bequeme, gepolsterte Stühle anstelle unserer schmalen Kirchenbänke, die nicht ergonomisch sind.

Die Gemeinde stand auf, um Kirchenlieder zu singen, was auch in anderen Kirchen, die ich in anderen Ländern besuchte, üblich ist. Die Lieder wurden von einem Computer auf eine Leinwand projiziert. Kinder und Erwachsene wurden ermutigt, den Organisten mit Trommeln oder einem anderen Musik-

instrument zu begleiten, das sie aus einem – von der Kirche zur Verfügung gestellten – Korb wählten. Wir haben ein Lied aus dem Jahr 1982 gesungen, das also erst etwa 40 Jahre alt ist, während die meisten unserer Lieder in unserer Kirche normalerweise schon 400 Jahre alt sind.

Eine Frau, die den ersten Teil des Gottesdienstes leitete, forderte uns auf, unsere Hände in drei verschiedene Positionen zu bewegen, um drei Textsätze zu illustrieren. Wir hatten die Wahl, eine traditionelle oder eine moderne Version des Vaterunsers zu rezitieren. Der Bibellesetext wurde auf die Leinwand projiziert und ich war überrascht, dass die Gemeinde sitzen blieb. Wir wurden daran erinnert, dass am vergangenen Donnerstag Christi Himmelfahrt war, was von Protestanten in den USA oder Kanada normalerweise nicht gefeiert wird.

Pastor David Williams kam von einer anderen Kirche, um an diesem Tag einzuspringen. Er hatte ein fast unsichtbares Kopfmikrofon, wie Opernsänger. Er erinnerte uns daran, dass sowohl Karfreitag als auch Christi Himmelfahrt uns ein Gefühl des Verlustes vermitteln, während Pfingsten uns ein Gefühl der Hoffnung gibt. Er sagte, dass unser Beten uns verändert. Wir haben Angst von dem Artensterben, vor dem Kli-

mawandel und vor politischem Extremismus, aber wir haben den Geist Gottes in uns und um uns herum. Der Pastor fragte, welches Risiko wir bereit seien, einzugehen, nachdem Christus bis zum Kreuz alles für uns riskiert habe.

Dann berichtete uns die Frau, die den ersten Teil des Gottesdienstes geleitet hatte, von der 1945 gegründeten Wohltätigkeitsorganisation „Christian Aid“. Die Frau erzählte uns von einer Bäuerin namens Esther in Malawi und stellte einem Jungen (Joseph) und einem Mädchen (Mary) Fragen, auf die die Kinder – von einem Notenständer aus – Antworten vorlasen. Esther baut Erbsen an und verkauft sie auf einem Markt. Sie ist mit steigenden Preisen und – durch den Klimawandel verursachter – Dürre konfrontiert. Die Frau aus Malawi hat sich einer örtlichen Kooperative angeschlossen, um bessere Preise für ihre Erbsen zu erzielen und Zugang zum Weltmarkt zu bekommen. Der Leiter des Gottesdienstes erinnerte die Gemeinde daran, dass die Menschen auf der Welt, die am wenigsten zum Klimawandel beigetragen haben, am schlimmsten unter den Folgen leiden.

Es gab einen langen Abendmahlsgottesdienst, der vom Pfarrer geleitet wurde. Anstelle von den üblichen Hostien und dem normalen Wein reichte man

ein Tablett mit veganen, glutenfreien Brotstücken und kleinen Bechern alkoholfreiem Wein herum. Ich fand das amüsant.

Zu den Ankündigungen gehörte die Bitte, am folgenden Sonntag Spenden für die Lebensmitteltafel mitzubringen. Anstelle des – in anderen Kirchen üblichen – traditionellen Händedrucks als Friedensgruß am Ende des Gottesdienstes gaben wir uns berührungslöse Zeichen, was möglicherweise eine Folge der Covid-Virus-Epidemie war. Wir schlossen mit einem Lied aus dem Jahr 1984.

In dieser Kirche gibt es eine wöchentliche Kaffeestunde. Die schottischen Gemeindeglieder zahlen einen kleinen Beitrag für ihren Kaffee und ihr Gebäck, anstatt die Kosten von der Kirche oder von Einzelnen bezahlen zu lassen.

Ich traf eine Frau, die sechs Jahre in Stuttgart gelebt hatte und jetzt wieder zu Hause in Schottland ist, und eine andere Frau, die Studenten an der University of Edinburgh betreut.

Diese schottische Gemeinde ist untereinander eng verbunden, aktiv in die Welt eingebunden und Fremden gegenüber sehr freundlich.

Richard von Fuchs

Allerheiligen

Das Bedenken des Endes spielt nun eine große Rolle

Als ich jung war, wirkte vieles bestimmend auf mich ein, aber eins nicht: der Tod.

Mein Leben werde – so meinte ich, so fühlte ich, so benahm ich mich – ins Unabsehbare weitergehen. Natürlich wusste ich irgendwie, dass ich einmal sterben müsste. Aber das hatte keine wirkliche Bedeutung für mich. Zunächst und vordringlich war etwas anderes an der Reihe: das Leben. Ich war zu jedem Wagnis bereit, weil ich darauf vertraute, dass ich leben würde.

Das war die Zeit der Jugend.

Jetzt bin ich alt. Und die Angst vor dem Tode hat sich immer noch nicht eingestellt. Aber das Bedenken des Endes spielt nun eine große Rolle in meiner Lebensführung: Das und das werde ich bestimmt nicht mehr erleben. Und ich wäre so gern noch dabei. Schade! Zu dieser Arbeit werde ich nicht mehr kommen. Schade! Jenes Unternehmen werde ich körperlich nicht mehr bewältigen können. Schade! Ich habe noch zu so vielem Lust. Die Schönheit der Welt will mir schöner, das Dunkel freilich auch dunkler vorkom-

men als je, auch wenn ich noch nicht lebenssatt bin.

Eine neue Angst hat sich den alten Ängsten zugesellt: die Angst, den Menschen, mit denen ich zu tun habe, zu wenig Liebe erwiesen zu haben.

Liebe ist etwas sehr Schweres. Versäumte Liebe lässt sich nur schwer nachholen!

Herr! Schenke mir noch ein wenig Zeit, dass ich einiges nachholen kann. Danke.

Márta Farsang

Warten

In Salomos Sprüchen steht im Kapitel 10, Vers 28 *„Das Warten der Gerechten wird Freude werden...“*. Und bei Jesaja im Kapitel 30, Vers 18 warten nicht die Gerechten, die Gläubigen, sondern Gott wartet, und zwar auf uns: *„Darum harret der HERR darauf, daß er euch gnädig sei, und darum macht er sich auf, daß er sich euer erbarme; denn der HERR ist ein Gott des Rechts. Wohl allen, die auf ihn harren!“*

„Warten“, das habe ich als Thema des heutigen Abends gewählt, aber zuvor noch eine Überraschung: zuerst auf Deutsch, dann auf Ungarisch und dann wieder auf Deutsch. Es ist das bekannte „Wandrer's Nachtlied“ von Goethe:

*Über allen Gipfeln
Ist Ruh',
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch;
Die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur! Balde
Ruhest du auch.*

Es gibt etliche ungarische Übersetzungen, ich habe nur eine ausgewählt, die von Dezső Tandori. *„Vándor éji dala“*:

*Már minden ormot csend borít,
A fákon a lombot alig járja a szél:
Madarak csendje az erdőn.
Érted is eljön, várj csak, az éj.*

Und jetzt lesen wir es noch einmal auf Deutsch.

Ruhe, Stille, Warten. Ist es Ruhe vor dem Sturm, ist es Unheil verkündende Stille? Ist es Warten, da man kaum atmen kann, weil es einem so bange ist? Ist es Warten, da man starr vor sich hinblickt, sich nicht rühren kann oder auch nicht will, um die Stille nicht zu stören, auch wenn es einem nach Schreien zumute ist? Das Warten soll endlich vorbei sein, egal, was kommt, auch das Schlimmste, aber dieses Warten ist nicht auszuhalten, denkt man bei sich, betet man.

Und trotzdem halten wir es doch irgendwie aus. Was gibt uns die Kraft? Wohl ein Gefühl, eine Hoffnung, eine Gewissheit aus langjähriger Erfahrung, dass Warten einen Sinn hat. Und immer auch ein Ende.

Manchmal bete ich dafür, dass das Warten bald ein Ende nimmt, denn da weiß ich, woran ich bin. Ich kann und muss mich mit dem Unabwendbaren abfinden und kann wieder neu planen, wie es weitergehen soll.

Warten ist irgendwie oft mit Passivität verbunden, ich habe keinen Einfluß darauf, ich muß es halt ertragen. Aber in dieser Passivität steckt verborgene Kraft; ich bereite mich vor auf das, was kommen mag und zugleich werde ich darauf vorbereitet.

Warten macht uns ungeduldig; das verstärkt das Gefühl, dass wir manchmal machtlos sind. Sind wir das wirklich? Machtlos? Ist diese Wartezeit nicht ein Kräftesammeln, eine Zeit zum Nachdenken? Ich denke z. B. an den Vater des verlorenen Sohnes im Neuen Testament. Wie viele Jahre er wartete, wissen wir nicht. Wir wissen auch nicht, ob er nicht müde geworden ist, die Jahre zu zählen. Als aber der Sohn, der jüngere, nach Hause kam, sagte der Vater sogar zweimal weitgehend dieselben Worte, zuerst den umstehenden Menschen, dann dem älteren Sohn:

„... dieser mein Sohn war tot und ist wieder lebendig geworden; er war verloren und ist gefunden worden. Und sie fingen an, fröhlich zu sein.“ (Lukas 15, 24) und *„Du solltest aber fröhlich ... sein; denn dieser dein Bruder war tot und ist wieder lebendig geworden; er war verloren und ist wiedergefunden.“* (Lukas 15, 32).

Ich denke, nicht nur der Sohn war tot und ist wieder lebendig geworden, sondern in einem gewissen Sinne auch der Vater: Er erwachte aus einer seelischen Starre, wurde lebendig, konnte sich wieder freuen und konnte Freude ausstrahlen.

Etwas Ähnliches geschieht Elias, als er in die Wüste flüchtete und dort sterben wollte; er wartete also auf den Tod. Aber Gott hatte andere Pläne mit ihm: Elias wurde mit Essen versorgt, um Kraft zu sammeln für den weiten Weg zum Berg. Er wartete in der Höhle - mit einem Gefühl der Unsicherheit, was ihm geschehen würde -, überlebte Sturm, Erdbeben, Feuer – ein ziemlich turbulentes Warten. Und dann kam ein stilles, sanftes Sausen, das wohl das Ende des Wartens auf Gottes Plan mit ihm ankündigt.

Genauso spannend ist das Warten in der Sintflut. Vierzig Tage warten, dann sollen Rabe und Taube ankündigen, dass die Gräuel bald vorbei sind. Wer weiß, wie lange der Rabe herumflog und nach wie langer Zeit die Taube das erste Mal zurückkam. Dann kamen zweimal sieben Tage des Wartens; die Zeit voller Hoffnung kündigt zuerst der mitgebrachte Ölzweig an und dann die Tatsache, dass die Taube nicht zurückkehrte. Denkt jemand, dass ihr etwas zugestoßen ist? Wohl kaum.

So füllt sich Warten mit Zuversicht und dem Versprechen auf neues Leben. Ist das schönste Warten nicht das Warten auf ein Kind? Sara, Anna, Elisabeth, Maria – wollen sie die Zeit des Wartens beschleunigen?

gen, abkürzen? Um Gottes Willen, nein! Denn dieses Warten heißt Leben geben, und das geht nicht durch einen Zauberschlag.

„Ein jegliches hat seine Zeit,“ so der Prediger Salomo in Kohelet Kapitel 3, Verse 1-8,

„und alles Vorhaben unter dem Himmel hat seine Stunde.

Geboren werden hat seine Zeit, sterben hat seine Zeit; pflanzen hat seine Zeit, ausreißen, was gepflanzt ist, hat seine Zeit;

töten hat seine Zeit, heilen hat seine Zeit;

abbrechen hat seine Zeit, bauen hat seine Zeit;

weinen hat seine Zeit, lachen hat seine Zeit;

klagen hat seine Zeit, tanzen hat seine Zeit;

Steine wegwerfen hat seine Zeit, Steine sammeln hat seine Zeit;

herzen hat seine Zeit, aufhören zu herzen hat seine Zeit;

suchen hat seine Zeit, verlieren hat seine Zeit; halten hat seine Zeit, wegwerfen hat seine Zeit; zerreißen hat seine Zeit, zunähen hat seine Zeit; schweigen hat seine Zeit, reden hat seine Zeit; lieben hat seine Zeit, hassen hat seine Zeit; Streit hat seine Zeit, Friede hat seine Zeit.“

Auch Warten hat seine Zeit, auch wenn wir uns beschweren, es sei unnütze, vergeudete Zeit, eine Zeit, in der wir etwas viel Sinnvolleres, Wichtigeres tun könnten, nicht unbedingt die Welt retten, aber etwas Ähnliches. Denken wir. Vielleicht ist Warten dafür da, dass wir stille werden, in uns kehren, ein Gebet sprechen. Es muß nicht etwas Großartiges sein, aber es kann mit Vorfreude einhergehen, die bekannterweise die schönste Freude ist.

Erzsébet Ghiczy

Wochenpredigt vom 27. Juli 2023

Danksagung

Dank des Organisationstalents unserer deutschen Kuratorin, Márta Farsang, ist es gelungen, während der Vakanz der deutschen Pfarrstelle von Juli bis Oktober jeden sonntäglichen Gottesdienst von einer Pfarrerin bzw. einem Pfarrer bzw. von einer Prädikantin zu halten. Ganz herzlichen Dank an alle Helferinnen und Helfer. Dabei gilt ein ganz besonderer Dank Frau Gertraud Winter, die ihren geplanten (wirklichen) Ruhestand um einige Monate verschoben hat und die vielen Vertretungen mit Herzblut mit der Gemeinde gefeiert hat.

Im Sinne der allgemeinen Priesterschaft der Christen sind die Wochenpredigten in den vier Monaten ohne Pfarrer durchweg von Gemeindemitgliedern gehalten worden. Auch ihnen herzlichen Dank für das bunte Bild, das sie zusammengefügt haben.

Herzlichen Dank auch allen, die während dieser Vakanzzeit die Arbeit besonders in der Jugend- und Kindergruppe für den fehlenden Pfarrer mitgetragen haben.

Neubesetzung unserer deutschen Pfarrstelle

Ab November wird die deutsche Pfarrstelle unserer evangelisch-lutherischen Gemeinde in Sopron/Ödenburg nach viermonatiger Vakanz neu besetzt.

Am **Sonntag, 5. November, ab 9 Uhr** wird der Einführungsgottesdienst für **Pfarrerin Jessica Rebekka Pöhlmann** in unserer Kirche stattfinden.

Anschließend laden wir alle ganz herzlich zum Empfang im Gemeindehaus ein.

Wir bitten um Gottes Segen für ihren Amtsantritt und für ihre gesamte Amtszeit in unserer Gemeinde.

Gott ist kein Glücksautomat, aber er ist da

Gnade sei mit euch und Friede von Gott, unserem Vater, und unserem Herrn, Jesus Christus. Amen. Der Herr segne unser Reden und Hören. Amen.

Stellen Sie Sich vor, liebe Gemeinde, ewig hatten Sie nach einer neuen Wohnung gesucht.

Die Suche war nervig und stressig gewesen. Und dann hatten Sie sie gefunden. Die Wohnung hatte genau die richtige Größe, war in der richtigen Gegend und sogar die Nachbarschaft war vielversprechend. Nicht besonders luxuriös oder riesig, aber die Wohnung war einfach perfekt, perfekt für Sie. Schließlich ziehen Sie ein. Der Umzug geht überraschend entspannt. Freunde und Familie sind vorbeigekommen, um zu helfen. Die Kartons stehen schon in den richtigen Zimmern und ein paar sind sogar schon ausgepackt. Die fleißigen Helferinnen sind gerade gegangen, als es an der Tür klopft. Hmm, seltsam. Das muss jemand von den Nachbarn sein. Denn jemand anders hätte doch geklingelt, oder? Komisch, die Nachbarn haben Sie nämlich noch gar nicht richtig getroffen, wer könnte da denn vorbeikommen?

„Hallo“, sagt Jesus, der vor der Tür steht. „Darf ich reinkommen?“

Liebe Gemeinde, wie wäre das? Mit Jesus im gleichen Haus zusammenzuwohnen? Wie wäre das, wenn er vielleicht genau in der Wohnung über Ihnen wohnen würde? Wenn ich mir das so überlege... Ich könnte jederzeit einfach mal bei ihm vorbeischaun und einen Tee zusammen mit ihm trinken. „Wie war denn dein Tag?“, würde er dann vielleicht fragen, oder „Mensch, wie geht's denn Helmut? Der hatte doch Probleme mit dem Herzen.“ oder „Mit deiner Kollegin läuft's gerade nicht so, oder?“ Oder er würde einfach nichts sagen und nur zusammen mit mir schweigend Tee trinken. Weil es keine Worte zu sagen gibt. Weil es manchmal gut tut, zusammen zu schweigen. Und dann könnte ich ihm natürlich auch von den ganz tollen Sachen in meinem Leben erzählen, dass der Garten gerade super aufblüht, was die Kinder in der Schule wieder Witziges gesagt haben ...

Wäre das nicht richtig ganz und gar wunderbar? Dann könnte ich ihn auch direkt Dinge einfach fragen. Gerade jetzt wäre das super! In meiner Abschieds-, Umbruchs-, Vorbereitungszeit würde ich ihn löchern: „Wie schließe ich am besten den Wetterfahnenhaushalt ab? Wie löse ich das Besetzungsproblem im Kita-Ausschuss? Wie finde ich jemanden, der die Photovoltaikanlage beim Diakonieverein baut? Und wie kriege ich es hin, noch schnell alle Gemeindemitglieder zu besuchen, die ich eigentlich noch ganz dringend sehen muss? Ach ja, zeitgleich wäre auch noch

ein bisschen Zeit, ‚quality time‘, mit lieben Menschen schön. Léci, Jesus, könntest du mir ganz kurz helfen?“

Es ist echt nicht einfach, den richtigen Weg zu finden, die richtigen Antworten, oder auch erstmal auf die richtigen Fragen zu kommen! Und dann denke ich: Wäre das nicht zauberhaft und wunderbar einfach, wenn ich damals zwischen den Nachfolgenden Jesu gewesen wäre? Dann hätte ich ihn direkt fragen können. Aber hätte ich das damals wirklich gemacht? Mein ganzes gewohntes Leben hinter mir gelassen, meine Familie, Freunde, meinen Beruf, um ihm nachzufolgen?

Schauen wir vielleicht einfach mal in die Bibel, so steht bei Jakobus im 5. Kapitel: „*Leidet jemand unter euch, der bete; ist jemand guten Mutes, der singe Psalmen. Ist jemand unter euch krank, der rufe zu sich die Ältesten der Gemeinde, dass sie über ihm beten und ihn salben mit Öl in dem Namen des Herrn. Und das Gebet des Glaubens wird dem Kranken helfen, und der Herr wird ihn aufrichten; und wenn er Sünden getan hat, wird ihm vergeben werden. Bekennt also einander eure Sünden und betet füreinander, dass ihr gesund werdet. Des Gerechten Gebet vermag viel, wenn es ernstlich ist. Elia war ein schwacher Mensch wie wir; und er betete ein Gebet, dass es nicht regnen sollte, und es regnete*

nicht auf Erden drei Jahre und sechs Monate. Und er betete abermals, und der Himmel gab den Regen, und die Erde brachte ihre Frucht.“ (Verse 13-18)

So oft vergesse ich, dass ich im Gebet meine Fragen vor Gott bringen kann. Hier in diesem Text wird die Gemeinde genau daran erinnert. Leute, betet, wenn Ihr nicht weiter wisst! Jesus selbst hat das getan, wenn er nicht weiter wusste! Er betete, ganz einfach. Er zog sich zurück und redete mit seinem himmlischen Vater und erzählte ihm alles, was ihm Sorgen bereitete. Er ließ dabei nichts aus, sondern redete auch über seine Wut, das, was ihm Sorgen machte oder ihn freute!

Und er sagte seinen Jüngern und uns: „Ihr könnt auch beten!“ Er gab uns sogar Worte mit, mit denen wir beten können, falls uns alle Worte fehlen.

Manchmal können wir uns echt ein Beispiel an Kindern nehmen. Wenn ich mit ihnen in der Schule zum Beispiel übers Beten rede, dann sagen die ganz offen: „Na, das ist halt wie Reden mit einem guten Freund!“ Da denke ich mir, die haben wirklich was verstanden! Die sollten eigentlich mich unterrichten!

Also warum benutzen wir das eigentlich nicht mehr? Tja, da steckt natürlich auch eine Tücke: „Oh, du bist krank, vielleicht betest du nicht genug? Oh, du hast die Arbeitsstelle nicht bekommen, die du woll-

test, dann hast du vielleicht nicht genug gebetet?“

Gott ist kein Glücksautomat. Wir schicken ihm nicht ‚Aufforderungen‘: „Mach’ mal bitte das oder jenes, löse mal bitte alle meine Probleme - und zwar ähmm ... jetzt!“ Und dann, wenn wir uns gut benehmen, ordentlich beten und ‚gute Christinnen und Christen‘ sind, dann bekommen wir alles, was wir wollen. Ähmm, ich will Sie jetzt ja nicht enttäuschen, liebe Gemeinde, aber nein. Gott hat uns dieses Leben geschenkt mit all’ seinen Problemen und Sorgen, aber auch mit all’ den wunderbaren, tollen Momenten. Eben mit Freiheit und Verantwortung.

Ja, und manchmal, da denke ich mir: Gott, muss das jetzt auch noch sein, wirklich? Ja, es gibt schwierige Phasen im Leben. Ja, und manchmal fühlt es sich vielleicht so an, als hätte Gott mich vergessen. Aber er ist da; so hat er es versprochen und so erinnert uns der Verfasser des Jakobusbriefs. Und Gott lässt uns nicht alleine. Im Gegenteil, er gibt uns Menschen an die Seite, die uns unterstützen, für uns beten und uns beistehen.

Und der Friede Gottes, der höher ist als alle Vernunft, bewahre unsere Herzen und Sinne in Christus Jesus. Amen.

Pfarrerin Rebekka Pöhlmann

– Wochenpredigt in Sopron am 25. Mai 2023 –

Engedjétek hozzám jönni...

46. Zsoltár

Isten a mi oltalmunk
és erősségünk,
mindig biztos
segítség
a nyomorúságban.
Azért nem félünk,
ha megindul is a föld,
és hegyek omlanak
a tenger mélyébe.
A Seregek Ura
velünk van,
Jákób Istene
a mi várunk.

Reformáció

Minden évben megünnepeljük
a Reformációt.
Idén van az ___ évfordulója.

Luther idejében ezt hirdették:
"Mihelyt a ládába dobott
pénz megcsörren,
a lélek azonnal
a mennybe száll."

"Az igaz ember hitből fog éni.
Megértettem, hogy ha hiszek
Jézusban, enyém az örök élet.
Isten megbocsát nekem. Amikor
ezt felismertem, olyan öröm fogott
el, hogy a mennyországban
éreztem magam."

"Felfedezéséről" nem akart
hallgatni. 95 tételét
1517. október 31-én,
Wittenbergben,
a vártemplom kapujára
kiszégezte.

Ébredés indult

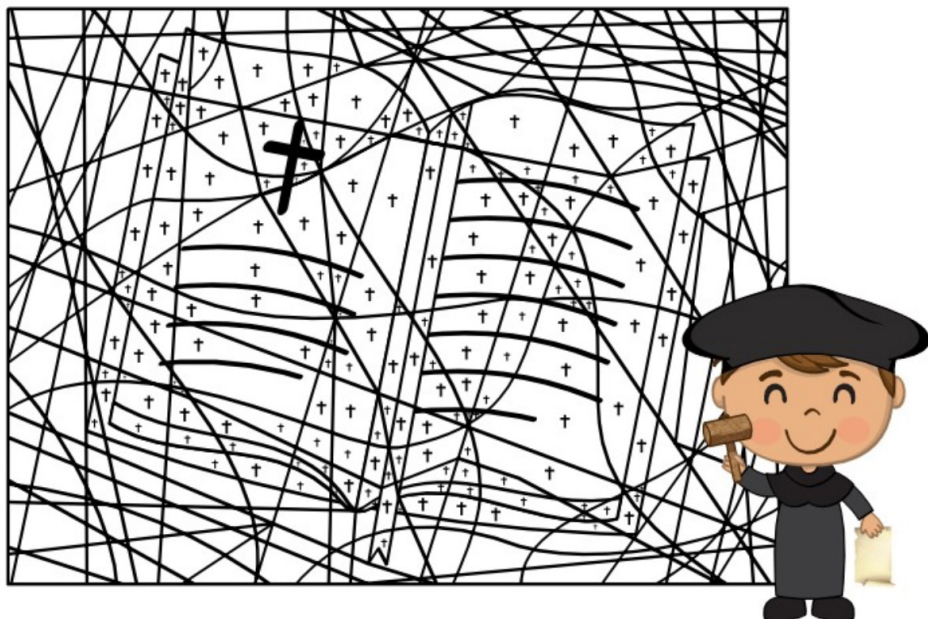
A ház alapja már készen van:
Jézus Krisztus ez az alap!
Más alapot senki sem készíthet.

1Kor 3,11 (EFO)

**Színezd ki
azokat a részeket,
ahol keresztet látsz!
Mit fedezel fel?**

**Olvasd Te is napról
napra, hogy jobban
megismerhesd Istent,
az Ő szeretét. Segítségével
közelebb kerül-
hetsz hozzá, és Ő meg-
mutatja a helye és
boldog élethez vezető
utat!**

Őri Katalin

Intézményeink életéből

Így kezdődött az új tanév a Hunyadiban

Hosszú évek óta hagyomány, hogy nevelőtestületünk augusztusban egy kirándulással kezdi a tanévet. Ez kiváló lehetőség a közösségépítésre, az év közbeni együttműködések megalapozására és az új munkatársak megismerésére. Közösségünk művészeti oktatókkal, tanítókkal és pedagógiai asszisztens kollégákkal bővült.

Amikor a tanévnyitó istentiszteleten beléptünk templomunkba, 110 új elsős és több alsó és felső tagozatos új diák várakozással teli tekintete gazdagította a hunyadis gyereksereget. Tóth Károly igazgató lelkészünk Isten ígéire, mint mécsesekre irányította belső figyelmünket. Ezután az oltár előtt esküt tettek intézményünk kinevezett pedagógusai. Raffai Balázs igazgató úr a Galatákhöz írt levél alapján arra bízta a diákokat, a szülőket és a pedagógusokat, hogy az új tanévben is egymás terhére hordozzák, így töltsék be Krisztus törvényét.

A tanév első napján művészeti iskolánk diákjai és tanárai az egyetemi botanikus kertben, a Ligneumban, örömmel minikoncertet tartottak. Néhány nap-

pal később már tanulóink a nemzetközi Barokk Művek Zongoraversenyén arattak hatalmas sikert.

Óvodánk évnyitó áhítatát szeptember 14-én Pelián András, gyülekezetünk lelkésze tartotta, melynek keretében megáldotta az újonnan érkezett óvodásainkat. „Kicsiny kis fényemmel világítani fogok”, énekeltek a Katica, a Napraforgó, a Tulipán és a Méhecske csoportos gyerekek.

A zene világnapján reggel, iskolánk bejáratánál fuvolakvartett fogadta az érkező diákokat. A délelőtti szünetekben furulya, trombita, zongora, klarinét és fuvola hangjai töltötték be az épületet. Az iskola különböző pontjain művészeti iskolánk tanárai és növendékei a klasszikusoktól a tangóig mindenféle műfajban zenéltek.

Szeptember 16-án, szombaton 9 órakor megnyitotta az évet a Medvetalp túracsoport is. A 122 résztvevővel a soproni kilátókat látogatták meg 11 kilométeres teljesítménytúra keretében.

Nemcsak a terepen, az épületeinken belül is igyekszünk a természet ismeretéhez, szeretetéhez kapcsolódó programokat megvalósítani.

Iskolánk német nemzetiségi tagozata nagy hangsúlyt fektet a hagyományok ápolására. Az iskolai, őszi hálaadási terményünnepen, az Erntedankfesten az ötödikes és hatodikos német tanulók játékos tanulás-sal, ügyességi feladatokkal, barkácsolással, salátakészítéssel ünnepeltek: dolgoztak almával, körtével, dióval, tobozzal, gesztenyével, kukoricatorzsával és még sorolhatnánk.

Állatbarát Óvoda cím birtokosaként, az Állatok világnapjára készülve, óvodánkban a gyerekek terápiás kutyával játszhattak. Fufu kutya és gazdája, Marcsi néni iskolánkban is heti rendszerességgel segíti a TÉT tagozaton folyó munkát az állatasszisztált órákon. A világnapon pedig megtartottuk óvodásainknak az állattartó öttusát, ahol játékos feladatokat kaptak a felelős állattartás témaköréhez.

Az Állatvédelmi témahét keretén belül, az Állatok világnapján került megrendezésre a Soproni Rendőrkapitánysággal karöltve szervezett „Állati jó” délután, amelyen megjelent a soproni járási főállatorvos, a Nektek Ugatunk Állatvédő Egyesület, az Ebrendészet, és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület is. A gyerekek sok színes programokon vehettek részt, mint például rendőrkutyás bemutatón és kígyókiállításon. A napközisek testközelből ismerkedhettek sünnel, cicával, tengerimalaccal, nyuszival és teknőssel is.

Október első vasárnapján óvodásaink a templomi aratási hálaadó istentiszteleten csengő-bongó énekkel emelték magasba a természet szeretetét. Iskolánkban – immáron tizedik éve – szeptember utolsó napjaiban szervezzük meg a Teremtés hete programot. Reggelente 5 perces videók megtekintésén keresztül szembesülhettek diákjaink a teremtésvédelem feladatának felelősségével. A hittan munka-

közösség, a diákok és az informatikai munkatársak együttműködésével készülnek a hangzó képanyagok, melyekkel közelebb kerülhet diákjainkhoz a világ védelmének gondolatköre: meg kell tanulnunk újra harmóniában élni Isten teremtett világával és jól viselni ennek a teremtettségnek a felelősségét is!

A természet tiszteletéhez tartozik teremtettségünk egészséges megélése, a sport is. Ezért tartottunk toborzó alkalmakat óráközi szünetekben táncbemutatókkal a társastáncra, két alkalommal pedig kosárlabdára. Együttműködő partnereink, a Sopron Basket és az SKC legendás játékosai is ellátogattak iskolánkba, népszerűsíteni a sportágot. Szeptember 22-én rendeztük meg az egész napos hunyadis sportnapot. Az alsó tagozatosok túrázni indultak, a felsősök pedig részt vettek a Soproni Egyetem, a SMAFC, a Líceum, a Hunyadi és a város röplabda-közösségének összefogásával elkészült első soproni strandröplabdapálya átadóján és a bemutató mérkőzésen. Ezután mindenki megtalálhatta a számára legkedvesebb sportágot a rendezvényen.

Az őszi napközis kupa az alsós tanulók focibajnokságával és ügyességi sorversenyével zajlott, melyeken az elsősök várakozó reményekkel, a másodosok már nagy küzdőszellemmel, a harmadosok és negyedikesek már parádés játékkal vettek részt. A kupán középpontban volt a sportszerűség és az egymásra való odafigyelés kívánalma.

A magyar népmese napján nyolcadikos „mesekommandósok” kopogtattak az alsó tagozatos osztályok ajtaján. Mesét olvastak a kisebbeknek. Iskolánkban a könyvtáros munkatársak szervezésében, az osztályfőnökök együttműködésével tartjuk ezt a jeles napot, Benedek Elekre emlékezve.

Szülők és kollégák számára elindultak a Hunyadimpró elnevezésű improvizációs tréning, a rögtönzésen alapuló színművészeti műfaj alkalmi, ahol a résztvevők gyakorolják az empátiát, az önkifejezést, önfogadást és erősítik az önbizalmat, a szociális készségeket, ugyanakkor fejlesztik a kreativitást. Szeretettel várnak minden érdeklődőt!

Bánfi Ákos

Előre felhívjuk a figyelmet arra, hogy 2024 első hónapjaiban

TISZTÚJÍTÁST TARTUNK GYÜLEKEZETÜNKBEN,

azaz egyházközségi tisztségviselőket, presbitereket, jelölőbizottsági és számvevőszéki tagokat, valamint egyházmegyei küldötteket választunk a 2024-2030-as ciklusra. Választók és választhatók gyülekezetünk azon tagjai, akik 2023-ban fizetnek egyházfenntartói járulékot.

Tervezett programok

Csoportjaink alkalmai

- **bibliaóra** minden szerdán 18 órakor a klubszobában (november 1-jén és december 27-én elmarad)
- **barkácskör** minden pénteken 15 órakor a társalgóban
- **ifi-Jugendgruppe** csütörtökönként és péntekenként felváltva 18 órakor az ifiteremben
- **nőslénykör** (férfi beszélgetőkör) november 13-án és december 11-én, hétfőn 20 órakor a klubszobában
- **Glaubensgesprächskreis** november 10-én, 24-én és december 15-én, pénteken 15.30-kor a lelkeszi hivatalban
- **baba-mama kör** november 8-án, 22-én és decem-

ber 6-án két szerdán 10 órakor a klubszobában (információ: bmksopron@gmail.com)

- **gyerek-istentiszteleti teaház** október 29-én és december 10-én, vasárnap a gyerek-istentisztelet után a kisteremben
- **Fifi** (fiatal ifi) november 25-én és december 9-én, szombaton 9.30-kor a klubszobában
- **bábcsoport** november 18-án és december 16-án, szombaton 10 órakor a klubszobában
- **Kindergruppe** november 8-án, 22-én és december 13-án, szerdán 16.30-kor a klubszobában

Egyéb programok

November 1-jén, szerdán 16 órakor ökumenikus áhítatot tartunk a balfi temetőben, 16.30-kor pedig magyar nyelvű áhítatot tartunk a soproni evangélikus temetőben. A feltámadás reménységében, együtt emlékezzünk halottainkra!

November 11-én, szombaton Soproni egyházmegegyünk missziói napot tart a Líceumban, előadást tart dr. Bácskai Károly, a hittudományi egyetem újszövetségi tanszékének docense.

November 25-én, szombaton 18 órakor „Szekeres Tamás – 25 év az Omegában” címmel klasszikus elemekkel ötvözt, nagyrészt Omega-dalokból álló jótékonysági koncertet tartanak templomunkban.

November 26-án, örök élet vasárnapján a 10 órakor kezdődő magyar nyelvű istentiszteleten megemlékezzünk az egyházi év során elhunytakról. Aznap 16 óra-

kor német nyelvű áhítatot tartunk a temetőkápolnában. Szeretettel hívjuk a hozzátartozókat!

December 2-án, szombaton 16 órakor adventikoszorú-készítést tartunk az Erdészeti Múzeumban (Templom u. 4.). Gyertyákat minden család hozzon magával, szalma koszorúalapöt, eszközöket és díszítést kapunk. Az alapanyagok beszerzése végett kérjük a részvételi szándékot a nagyteremben kihelyezett jelentkezési lapon november 20-áig jelezni.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy december 24., szenteste ebben az évben vasárnapra esik, aznap délelőtt nem tartunk istentiszteleteket, mindenkit az esti istentiszteletekre hívunk.

December 31-én pedig 10 és 17 órakor tartunk magyar nyelvű óévi istentiszteletet, 16 órakor német nyelvű óévi istentiszteletet.

NOVEMBER 5-ÉN, VASÁRNAP 9 ÓRAKOR

KÉTNYELVŰ ÜNNEPI ISTENTISZTELET
keretében állítjuk szolgálatba

REBEKKA PÖHLMANN

NÉMET LELKÉSZT

Az alkalmon **Raphael Quandt**

egyháztanácsos és **Ihász Beatrix** esperes szolgál.

Az istentiszteletet követően szeretetvendégséget tartunk a nagyteremben. Aznap a gyerek-istentisztelet és a 10 órakor kezdődő istentisztelet elmarad.

Szeretettel hívunk mindenkit erre az ünnepre!

Gyerek-istentisztelet és reformációi délelőtt

2023. október 29. vasárnap 9 óra

Soproni Evangélikus Egyházközség,
Gyülekezeti ház

bábelőadás
szabadtéri játékok
kézműveskedés
teaház

Istentiszteleti szolgálati beosztás

2023. reformáció-óév

október 29., Bibliavasárnap

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Dr. Tóth Károly
- 9.00 német (áldozati gyűjtéssel):
Gerda Haffer-Hochrainer
- 9.00 gyerek-istentisztelet): Pelikán András
- 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly

október 31., reformáció

- 18.00 kétnyelvű (reformátusokkal közös,
úrvacsorás, az evangélikus templomban):
Dr. Barta Zsolt református lelkész és
Dr. Herbert Rampler nyugdíjas eisenstadti
lelkész

november 1.

- 16.00 ökumenikus áhítat a Balfi temetőben
Bajkai Csaba r. k. plébános és Dr. Tóth Károly
- 16.30 áhítat a soproni evangélikus temetőben
Dr. Tóth Károly

november 2.

- 17.00 Wochenpredigt

november 5., Szentháromság ünnepe után 22. vasárnap

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András
- 9.00 kétnyelvű (a német lelkész szolgálatba
állításával, úrvacsorás): Ihász Beatrix
esperes, Raphael Quandt egyháztanácsos és
Rebekka Pöhlmann
- 15.00 Balf: Pelikán András
- 16.00 kórházkápolna: Pelikán András

november 9.

- 17.00 Wochenpredigt: Rebekka Pöhlmann

november 12., ítélet vasárnapja

- 8.00 magyar: Dr. Tóth Károly
- 9.00 német (úrvacsorás): Rebekka Pöhlmann
- 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
- 10.00 magyar („Tízórai”, úrvacsorás):
Dr. Tóth Károly
- 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly
- 16.00 Fertőszentmiklós: Dr. Tóth Károly

november 16.

- 17.00 Wochenpredigt

november 19., reménység vasárnapja

- 8.00 magyar: Dr. Tóth Károly
 9.00 német: Rebekka Pöhlmann
 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
 10.00 magyar (úrvacsorás): Dr. Tóth Károly
 15.00 Balf (úrvacsorás): Dr. Tóth Károly

november 23.

- 17.00 Wochenpredigt: Rebekka Pöhlmann

november 26., örök élet vasárnapja

- 8.00 magyar (áldozati gyűjtéssel): Pelikán András
 9.00 német (áldozati gyűjtéssel):
 Rebekka Pöhlmann
 9.00 gyerek-istentisztelet): Pelikán András
 10.00 magyar (áldozati gyűjtéssel):
 Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András
 16.00 Fertőszentmiklós: Pelikán András
 16.00 német temetői áhítat: Rebekka Pöhlmann

november 30.

- 17.00 úrvacsorás Wochenpredigt:
 Rebekka Pöhlmann

december 3., advent 1. vasárnapja

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Dr. Simon Attila
 9.00 német
 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
 10.00 magyar („Tízórai”, úrvacsorás):
 Dr. Simon Attila
 15.00 Balf: Dr. Simon Attila
 16.00 kórházkápolna: Dr. Simon Attila

december 7.

- 17.00 Wochenpredigt: Rebekka Pöhlmann

december 10., advent 2. vasárnapja

- 8.00 magyar: Dr. Tóth Károly
 9.00 német (úrvacsorás): Rebekka Pöhlmann
 9.00 gyerek-istentisztelet: Dr. Tóth Károly
 10.00 magyar (személyes áldással): Dr. Tóth Károly
 15.00 Balf: Dr. Tóth Károly
 16.00 Fertőszentmiklós: Dr. Tóth Károly

december 14.

- 17.00 Wochenpredigt: Rebekka Pöhlmann

december 17., advent 3. vasárnapja

- 8.00 magyar: Pelikán András
 9.00 német: Rebekka Pöhlmann
 9.00 gyerek-istentisztelet: Pelikán András
 10.00 magyar (gyerekműsorral):
 Pelikán András
 15.00 Balf: Pelikán András

december 21.

- 17.00 Wochenpredigt Rebekka Pöhlmann

december 24. (szenteste):

- 16.00 Balf: Dr. Tóth Károly
 17.00 német: Rebekka Pöhlmann
 18.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás):
 Dr. Tóth Károly

december 25. (karácsony 1. napja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Pelikán András
 9.00 német (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Rebekka Pöhlmann
 10.00 magyar (úrvacsorás, áldozati gyűjtéssel):
 Pelikán András
 15.00 Balf (úrvacsorás): Pelikán András
 16.15 Fertőszentmiklós (úrvacsorás):
 Pelikán András

december 26. (karácsony 2. napja)

- 8.00 magyar (úrvacsorás): Dr. Tóth Károly
 9.00 német: Rebekka Pöhlmann
 10.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás):
 Dr. Tóth Károly

december 31. (óév)

- 10.00 magyar (csatlakozó úrvacsorás):
 Pelikán András
 16.00 német (úrvacsorás): Rebekka Pöhlmann
 17.00 magyar (úrvacsorás): Pelikán András

A 10 órakor kezdődő magyar nyelvű istentisztelet minden vasárnap csatlakozó úrvacsorás.
 Minden vasárnap és az egyházi ünnepek első napján 15 órakor istentiszteletet tartunk
 a Fabricius szeretetotthon kápolnájában.

Christophoros

A Soproni Evangélikus Egyházközség újságja, nyomtatva 280 példányban.
 Várható következő megjelenés: 2023. karácsony, felelős kiadó: Dr. Tóth Károly
 9400 Sopron, Színház utca 27. e-mail: sopron@lutheran.hu, web: <https://sopron.lutheran.hu>
 tel: 99/523-002 számlaszám: 11737083-20006895